

emblema est, in quo pingitur Deus pharetram gestans, apierens, sagittas promens, arcui adaptans, et excubient. Vid. Rossium ad h. l. Qui **תְּמִימָה** legunt, hoc prius hemisticum necesse est referre ad Deum, cuius nomine sep̄ in hoc libro ex oratione serie subaudiendum, ut sensus sit hic: Causa cur hi tam vires et objecti homines me ita subsannent, et omni contumeliarum genere afficiant qui me ante reverberant, est quia Deus haec permitit, quia funem meum, quo a te eos volat ligabam, et in officio et obedientia continebam, solvi. Sensu non multo diverso Capellus: **תְּמִימָה** vel **funis** significat, dictumque vel de nervo arcis, vel de fimbuis quibus tendebantur tabernacula. Est ergo hic metaphora ducta vel ab extremis militi, quos arcis solvitur nervis, siue inermis redditur, ut laetere non possit descepis; ut sensus sit: Deus exarmavit me, arcu meo me desistit, obnoxium me impinge ac neli sustinere me redidit (ita hoc esset oppositum ei quod supra, 20, speraret, **arcus meus in manu mea in novabitur**; vel à tabernaculo, que fimbias tendebantur, hoc sensu: Deus, laxatis fimbibus, tabernacula meum in terram veluti dejecto, hoc est, extrus me quasi domo, res meas vestimenta disturbavit. Adde potius similis imaginis mentionem, Jerom, 10, 20: **בְּרוּךְ מֵדַעַתְּמֵיךְ וְמֵדַעַתְּמֵיךְ**, i. e., fortuna misericordia, tabernaculo penitus evulso. Dathus: **Postquam dignata erat deus prius patitur et afficit; frenum me praeante obeyerunt.** Sumit **תְּמִימָה** praestante, dignatus nolite, sed multo comprobodis, ad scito **תְּמִימָה**, prius hemisticum, sequi ac postuers illusores et homines nequam trahunt, ut sit: **Soleit uniusquisque eorum funem suam, i. e., frenum suum, quo continebatur ante a me, ut respondunt **כִּי** in altero colo, neque vetal, laxatis frenis in me feruntur, **תְּמִימָה** et **frenum laxarunt a conspectu meo**.**

i. e., ne ultra jam tineant a conspectu meo, etiam meam presentem non iam morantes, nec conspectum reverentes. Alexandrinus: **quamvis **תְּמִימָה** exprimat, sensu tamen ad Deum detinuerit, **אֲבָשֶׁר **פְּנֵי** אֲבָשֶׁר **בְּנֵי** אֲבָשֶׁר **בְּנֵי** אֲבָשֶׁר****

וְאֶת **בְּנֵי אֲבָשֶׁר **בְּנֵי** אֲבָשֶׁר**

Eum sensus Hieronymus: **Pharetram enim suum operuit, et afficit, et frenum posuit in meum** (Videatur legisse **אֲבָשֶׁר** in singulari). **תְּמִימָה** recte monente Cappello, Alexandrinus accepti de nervo arcis; sed pharetram pro arcu posuit, quia verbum **תְּמִימָה** visum est illi magis apie dici de pharetra, quae claudi et aperiti posuit, quam de arcu, qui non dicitur aperiri. Chaldeus **תְּמִימָה** exprimit, sed biliarum exponit, primo hoc modo, **vinclatum meum**, secundum, hæcratione, **pla** **bu** **nis mei**, i. e., minoris filii, quibus conjunctus funes confinicutur. Planè alienus Syrus: **Propterea quid à tergo meo cooperari et me afficerunt.** Pro **תְּמִימָה** in **meum**, ut Hieronymus, et verba de freno ab illos suribus deo injecto intellexit. (Rosenthal)

Et frenum posuit in meum. In Hebreo, **frenum dimiserunt me præcente;** id est, effrenati licentia in me inventi sunt.

Car Dieu a ouvert son carquois, et m'a percé de douleur; il a mis un frein dans ma bouche. — Tel est le propre caractère des vrais serviteurs de Dieu, de ne regarder jamais la main qui les frappe, ni la langue qui les déchire, mais l'ordre secret de celui qui sait se servir, selon les conseils imprédictables de sa sagesse, de la main même et de la langue des méchants, pour éprouver et pour purifier ses élus. Après donc que Dieu l'a arrêté tout d'un coup comme au milieu de sa course, lorsque rien n'interrompait son bonheur, et l'a réduit par la violence de ce frein qu'il lui a donné, c'est-à-dire par la grandeur de ces plies dont il l'a frappé, à ne pouvoir plus presque se remuer; ou qu'en l'affligeant, il a mis comme une garde à sa bouche, pour l'empêcher de proférer contre lui aucune parole de murmure et d'impatience. L'Hebreu marque un sens tout-à-fait contraire: car ces paroles s'y rapportent aux amis de Job, comme s'étaient élevés insollement contre lui, et ayant passé à son égard toutes les bornes de la modestie: ce qu'il exprime en disant, qu'ils avaient jeté le frein, et comme secoué la bridle. (Sacy.)

tions: pingitur etiam ut validus equorum dominor frequentum indens, adstringens, ut è ratione calamitas, quia homo subjugatur, freno notetur, quemadmodum pharetra significatur divina providentia, è quia sagittae calamitatem promuntur, que in homines collimantur, ac in finem divinae glorie tandem diriguntur. Potest autem Job ita loquens induci, q. d.: Ille porrò ab hominibus indecorè patior, quia Deus, ut me exercet atque probaret, ilorum manus et linguis istiusmodi speculis armavit: contumelias sagittas suas in pharetra, cum me paterno studio custodivit, et quotidiani ornavit beneficis; nunc autem inclusus ad hoc usque tempus sagittas exprompsit, quibus confixus sum; et ut timore atque observantia, ne quid insutitantes responderem acerbis, quasi quedam frenum lingua meam severè constrinxit. Vel etiam sic, q. d.: Deus in me jacula vibrat, me freno compescit, doloeque velutamente: nam neque hostis ejus sagittas petendens sum, neque indomitus equus, qui validè mari debeam, cum semper illum coluerim, semper jumentum morem gesserim, et ad nutum ejus obtineraverim.

In Hebreo est: **Quia funem meum soleit, et frenum à facie mea luxaverunt.** His verbis innuit omne robur sibi ademptum fuisse à Deo, omninoque potiam et autoritatem immunitam, et se quasi capitis diminutionem passum esse, ut ab unoquoque posset impunè contemni; hoc enim intelligit à similitudine, cum ait Deum solviss funem sive vinecum ipsius. Dum enim manu Dei sustinemur, id perinde est, atque si vinculo aliquo firmo constringeremur: quid si Deus solut aut frangat, illuc effluat, nec quoniam in nobis firmum validumne consistit, sed omnia dissipantur. En Jobi scriptum, nempe quid homines contempi et mulieris auctoritatis, de quibus antea locutus est, non ausi fuissent in ipsum ita superbè involare, et impetum facere, nisi ipsum Deus suo vigore dissidisset. Quod enim se ipsum contine non potest, opus habet ut colligatur, et externo aliquo adminicculo contineatur. Nos vero ita sumus à natura comparati, ut nihil ha-

que Job est toujours le même qu'il avait été au commencement de la tentation; que l'excès et la longueur de tant de souffrances n'avaient point été capables d'affaiblir sa foi, et qu'ayant dit tout d'abord, que le même Dieu qui lui avait ôté ses biens, les lui avait données, il déclare maintenant avec une foi aussi éclairée, que c'est lui encore qui a ouvert son carquois, et qui l'a percé de ses flèches, et accolé d'affliction.

Ce qu'il ajoute, que Dieu a mis un frein dans sa bouche, est pour nous marquer par ce discours figuré, où que Dieu l'a arrêté tout d'un coup comme au milieu de sa course, lorsque rien n'interrompait son bonheur, et l'a réduit par la violence de ce frein qu'il lui a donné, c'est-à-dire par la grandeur de ces plies dont il l'a frappé, à ne pouvoir plus presque se remuer; ou qu'en l'affligeant, il a mis comme une garde à sa bouche, pour l'empêcher de proférer contre lui aucune parole de murmure et d'impatience. L'Hebreu marque un sens tout-à-fait contraire: car ces paroles s'y rapportent aux amis de Job, comme s'étaient élevés insollement contre lui, et ayant passé à son égard toutes les bornes de la modestie: ce qu'il exprime en disant, qu'ils avaient jeté le frein, et comme secoué la bridle. (Sacy.)

beamus quod nos possit sustinere et conservare, nisi Deus nos conservet et vinciat: quare si hoc conservacionis nostre vinecum dissoluerit frigerite, nihil amplius nos potest tueri et fore; ita ut vel objectis simi quique in nos imperium et auctoritatem obtineant.

VERS. 12.—**AD DEXTERAM ORIENTIS CALAMITATES MÆ.** **ILLICÒ SURREXERUNT; PEDES MÆOS SUBVERTERUNT, ET OPPRESSERENT QUASI FLUCTUOS SEMITIS suis.** (1) Illud:

(1) Pagninus ex Hebreo ita verit: **Juxta dexteram pueri veterani, pedes meos impulerunt, et fecerunt super me semitas contritionis sue.** Semiantea esse videtur: Opposito pede suo, pedes meos supplanterunt ut cadem. Vox Hebreaca, quam Pagninus verit, pueri et Vulgatus, Orientis, est **תְּמִימָה** pircach, que germe erumpunt, et quia nova sunt hominum germina. Vulgate ergo sensus esse potest: **Ad dexteram Orientis, aut germinis, id est, simul cum orientibus malis meis, cum primis in me morbi et alia infortunia germinarunt, cum effloruit lepra, etc.** adferunt etiam calamitatis mīhi infesta, quas non ultimum habet locum adolescentium licentia, et lascivia qui illuserunt mīhi, etc. (Monochrus.)

Ad DEXTERAM ORIENTIS, seu exortis mei; id est, propè, juxta orum meum, quasi dicat: Simil atque Dei benignitate deveni ad summam felicitatem, quasi filius ejus recens natus; cum invasit me agmen calamitatis, non secus ac solet rami circumdate trunca arboreis, aut lictores deprehensorum rem.

Pedes meos subverterunt, ut cadem in terram et corvoem) OPPRESSERENT SEMITIS (seu podibus) suis, QUASI FLUCTUOS; id est, continuo et non semper calamus, dolis, injuriis exigitant me. (Tirimus.)

Ad DEXTERAM ORIENTIS CALAMITATES MÆ ILLICO SURREXERUNT; in ipso meo ortu sunt pariter mīhi semitas calamitatis mee. Exprimit brevitatem felicitatis sue periodum. Momentum evanuit: vix illam gustandi spatiū fuit. Statio ac Deus me coedit, turba malorum veluti dato signo in me ruat. Hebreo: **Ja** **ventus surrexit ad dexteram meam;** adversarios in me insurge et causat dicere adversari myrenses audiui. Olim actor dexteram rei tenet; uterque vero stabant coram judice. Latina quoddam editiones ferunt: **Ad dexteram orientis calamitatis;** aliae: **Orientalis calamitatis.** In Vulgata ter expressa fuisse videtur Hebreaca vox pircach, que redi potest orientis illico calamitatis; ad litteram sonat quod germinat, quod illuc et totum simil erupit. Septuaginta: **super dexteram germinis insurrexerunt.** Vertere ego miseriorem. **Viz florere cepi,** surrexerunt ad dexteram meam, vel adversarios me.

Pedes meos subverterunt, et OPPRESSERENT QUASI FLUCTUOS SEMITIS suis. Irruerunt in me ecce cum zestrati; oppresserunt me fluctibus suis. Hebreo: **Elegerunt super me aggerem, viam extitit sui.** Venerunt ut me perderent; dejeverunt me, conculeverunt, ut semita a pregenitis calcatur. Persimili roboris phrasim adhibuit Jobus, cap. 19, 12: **Fecerunt sibi viam per contumelias, insultibus. Quanquam barbara est in sermone nostro vernacula phrasis, vis tam illius sentitur. Septuaginta: **Pedem suum extenderunt, et straverunt super me semitas.** Versio hac simpliciter et perspicuaciter praestare videtur alteri referunt: **Pedes meos subverterunt, etc.** Spectato his creditum ab Jobo aggeres, quibus olim urbes obsecsa vallabantur. Malunt alii hic innu hostes miserum trivis injuries et insultibus, adeo ut illum veluti viam pronate calcantem sibi straverint. (Calmet.)**

Ad DEXTERAM ORIENTIS CALAMITATES MÆ ILLICO SURREXERUNT. In Hebreo: **Ad dextram adolescentes insurgent, ut falsi testes in iudicio.**

Pedes meos subverterunt: Everterunt me ut latentes solent.

Et OPPRESSERENT QUASI FLUCTUOS SEMITIS suis.

Ad dexteram orientis, in Hebreo est: Ad dexteram efflorescent vel germinantis, q. d.: Cum in me effloruit et coetus est Deus, sive manus Dei, qui me his malis affligi voluit, non secis atque arborem seu truncum ramam comitantur atque circumdant, ita calamitatis multe se graves ad dexteram meam illuc insurrexerunt, et undique circumdederunt, quasi jam ante patrare ad nutum illius me invaderet et affligere, metaphorā nimis à ramis truncum comitantibus deductā, vel potius à praetore per satellites nos quem pīcū cingente, et manus ei ac vincula injicente. Quasi dicit: Simil ac Deus veluti praetor me invasit, statim etiam calamitatis glomerantur quasi fictores in me insisterunt; quemadmodum ubi praetor signum dede Struerunt contra me vias exitiosas, nempe ut solent obcessores. (Grotius.)

Ad DEXTERAM ORIENTIS, etc., ad litteram: **Ad (vel in, super) dextram (sub. meam, vel dextram latus) pueri parvuli (vel juvenis, adolescentes, juvenes, florentes, puberes, Hebr. pubertas adolescentia) insurgunt, in me sollicit, ut me rideant, et spernant, et insectentur. Quidam legit **תְּמִימָה**; at exemplar Venetum habet **תְּמִימָה**. Que vox est sing. num. et cum verbo plur. junctur, ad significandam collectionem singularium. Pueri parvuli, vel, eorum quisque. Deducta est vox à **תְּמִימָה**, seu **florere**, itaque **תְּמִימָה** sonat **germinantem, vel florentem;** et intelligi puberem, et parvulum impinguem, ultimā germinat; quasi qui adiuvare in flore positi sunt, et viridem primos annos aut emas egressi. Per contemptum ita eos appellat, et sic avum pulli **תְּמִימָה** dicuntur, quasi germinantes; et in Talmud **florus** sacerdotum dicuntur filii sacerdotum tenelli. Et vulgo dicimus, **flori juvenata, et pueritia** est quasi filii geratis. Alii: **florugini, vel insurrexerunt, miscantes, vel feridi, vel feridi.** Ita tantum hic occurrit, sumptuare adverbaliter, et signo **fortiter, graviter, instanter, feridi.** Ita optimè interpretatur Targum (et excentur reliqui interpres) per **סְמִינָה;** et **סְמִינָה** autem est **urgere, instare,** ut docent Dan. 2, 15, et 5, 22. Dicit autem, **ad dextram, vel l' quid in eā præcipuum furunt;** **ad dexteram orientis calamitatis;** aliae: **Orientalis calamitatis.** In Vulgata ter expressa fuisse videtur Hebreaca vox pircach, que redi potest orientis illico calamitatis; ad litteram sonat quod germinat, quod illuc et totum simil erupit. Septuaginta: **super dexteram germinis insurrexerunt.** Vertere ego miseriorem. **Viz florere cepi,** surrexerunt ad dexteram meam, vel metaporphorā ad litibus et iudicis sumptū, in quibus accusatores stabant ad dextram rerum. Psal. 109, 6, et Zach. 5, 1, q. d.: **Hostiliter egemus, etc.****

Pedes meos subverterunt, Hohr., impellant, impellerunt, sub. ut me deturunt in terram, conantes me prostrare. Significat extremum contemptum. Everterunt me, ut latentes solent. Emiserunt, i. e., extenderunt (id **תְּמִימָה** significat), ut solent qui cum aliquo inducit eis pedes prehendere.

Et OPPRESSERENT, etc. Legitur in Hebreo: **Et struerunt super me vias contritionis sua; et calando terunt super me semitas contritionis sua,** i. e., super me redimere vias trias frequenter calcatione confractioem staurum, b. c.: Assiduis confractiōibus me concilevere student. **Et calantur, vel calcantur, vel attollunt super me semitas sua puericias, activè, quia me scilicet afficiunt, q. d.: Sua puericias, et dannis ad contumelias me ita afficiunt, ut sim illis et coram injuria velut tria semita. Vide Job. 19, 12. Aggerant contra me semitas extitiles suas, Hebreaca vias elevatas. Viam quoque in me majorantur, ut mitti inconveniens. Chald. totum sic reddit: **Ag dextram cum imprudentia** (Chald. **סְמִינָה**, quod tamē Codicibus alio trahit, ut supra dictum), **filiis corrum surrexerunt, pedes meos subverterunt, et straverunt super me semitas interitis eorum;** et in me permiscit feruntur, straverunt viam injurie sua contra me, q. d.: Omnes machinas intenderunt in me, omnia instruxerunt, quorum opus erat ad evertendum. Metaphora est bello et obsidionibus.**

(Synopsis.)

rit, à latere, maximè dextero, ubi solet adhiberi visaque defensio, insulat lictores, apprehenduntque adstringunt captivum. Et quemadmodum lictores postquam in captivum irrerint, statim pedes illius subvertunt, et in terram eum prosterunt, ut pro suo libito ligent eum vinculis, ita, inquit, afflictiones istas statim me pessimè derident, et quasi in terram subito straverunt.

ET OPPRESERUNT QUASI FLECTIBUS. Id est, quemadmodum fluctibus aquarum quis obruitur, sic et ego illearum multitudine et magnitudine calamitatem obrutus et oppressus jaceo in multa angustia, obrutus illis, et quasi calcantius caput meum.

Septuaginta vertunt: Εἰντονεις πλαστού ταντωτού, πόδαις πάραγοντες, εἰς αποστολας της τρίποδος ἀνθεῖος αὐτούς, ad dexteram germinis insurrexerunt, pedem suum extenderunt, et straverunt super me semitas perditionis ipsorum. Scholasticus interpretatur, quod sibi quandam rebus dexteris et secundis florenti vel operibus ipsius bonis insultarunt, omnia deteriora in partem interprantes, quasi non prius potest coleret.

Sed alius fortasse, et proprius Hebreo potest esse sensus, ut intelligatur eos qui in flore atatis sunt, in Iohannem conseruisse; sic enim ex Hebreo quidam vertunt: Juuenes surgebat à latere, constrigebant pedes meos, quin semitas meas cingebant suis offensionibus. Significat nempe juvenes à latere insurrexisse, quia ante coram ipso prouocabuerunt, eos nunc ipsum supplantare conari, et illi, quod offendat et impingat, saxa ante pedes in vi posere. Hoc nimur pactis significat se audire irridere, sequi eis reverentia, qua si olim affectum fuisse commemoravit, penitus spoliatus esse. Denique intelligi se omni calamitatem et malorum generi à Deo expositione fuisse.

In sensu arcano ad dexteram orientis illi calamitatem advenient, cui equo animo suscepimus ad salutem ac vitam aeternam proficiunt. Nihil quippe justo viro, eti durum, eti acerbum, non expedient salutem à Deo amante paratur. In eius rei symbolum crucifixum Domini latas dexterorum lancea perfoissim fuit, et continuo exiit sanguis et aqua. Joan. 19, 34: aqua quidem, quae Baptismum admisit; sanguis vero, qui tribulatum et passionis calicem tollerit. Porrigent. Sed cur tristia et acerbis tribulationis signa non magis à sinistris notabantur? Uique ut designarentur tribulationis, quis justis accident, qualitates, que dextera sunt et nuntias venientis felicitatis. Ideo, at D. Bernardus, serm. 7 in Psalmum, Quid habitat: «Dominus meus Jesus etiam dexterum sibi proponit me passus est statu fodi; quod videbet non nisi de dextera mihi propinare vellet.» Passionem, dolorum, tribulationum calicem propinat, sed non nisi que dextera sunt et nuntias venientis felicitatis. Exsurgunt tribulationes, exsurgunt prælia et dolorum occasiones, atque expediunt justis, illosque in Dei dextera considerantur. Hoc igitur non sine mysterio Job significat dicens: Ad dexteram orientis calamitatis mea illico surrexerunt. Nulla calamitas illi acerbior unquam accidit quam Jobo acciderint calamitates sue: quo-

niam illum et dolor, et intolerabilis fator, et hostium rapina, et amicorum mordacitas vehementer affligebant; et nihilominus, de his malis locutus, ait ad dexteram orientis calamitatis suas surrexisse. Ad dextram ait, ô bone! An dexter fuit impetus Chaldeorum adversus greges tuos? an dexter fuit ventus, qui conuicti filiorum domum, septem ibi charissima pignora eripiunt, et orbatum reliqui? Puechre ait Goibertus Abbas, serm. 58 in Cantica: Jure ventum illum a dextrum vocavit, qui nibil quesivit sinistrum interfere; quin etiam corona gloria viro justo compotavit augmentum, quando virtus probata enitit, et quando provocata excrevit. Nihil adversi, nibil doloris excitatur in viros justos, quod illis ex dextera non soleat evenire, quod illos non magis impellat ad dexteram Christi.

VERS. 15.—DISSIPAVERUNT (1) ITINERA MEA, INSIDIARUM.

(1) Coruperunt, subverterunt.

ITINERA, studia, opera; quicquid vellem, quicquid parvum dissiparunt. (Menovius.)

DISSIPAVERUNT ITINERA MEA. Hebreo, destruxerunt semitas meas, scilicet, ut nulla per quam effugiam via supersit. (Tirinus.)

¶, diruerunt viam meam; rupta via per cam iter fieri non potest. Significat omnia sua instaurata et rationes sibi ab illis turbatas, ut nullum aut ratione inire queat, quid faciat. Verbum διέσπασαν, hoc solo loco obvium; cum εἴη καὶ τὸ οὖτον, ita et significatio convenient, sicut διέσπασα supra, 20, 18, et γέννηται 1 Sam. 2, 1, 1 Paral. 16, 52, idem significant. Et hoc nostro in quibusdam codicibus est διέσπασα scriptum.

Nou erat igitur, cur Michaelis in Suppl. p. 1702, collato Arabicu, dehonestari, clausum culpant, nosira via seruenda esse proponeret: *Dehonestari, i.e., calumniant riam meam.* Quod ipsum pro affectu, qui in toto huc Jobi sermoni regnat, dilutes videatur. Non magis placet, quod Michaelis i.e. p. 1812, adscito διέσπασα, quod in dubius cold, Kemicott, extat, et verò alta vocalia subseruit, διέσπασα, collato Syriaco hibernante, verit: *Hymenes sunt calles mei, i.e., imribus et lacunis impediti.* Scd illud διέσπασα hanc dubie calamitatis originem debet. Alexandrinus: Εξεργάζεται πολλά, πολ. Hieronymus: *Dissipaverunt itinera mea.*

Impedicant, impeditiverunt, vias meas sine causa. διέσπασα, ad exitum meum prosum, i.e., utilitate quasi afferunt ruinas meae, eam jovant, eam promovenit, Nemini sententia apud Zacharam, 1, 15, dicit Deus: Ego iratus fui modicem, διέσπασα illi auctor adiuvans ad malum. A. Schultens collato Arabicu pronominis, entit, nostra vero sit interpretatio: In precipitatione met culmina scandunt, ad profundissimum ruinam meam ultum obtineant, me profligant, et in barathrum hoc calamitatis inaudite derunt vincent et triumphant improbus. Michaelis in Suppl. p. 4119, eodem illico verbo Arabicu in subdum vocato, verit: *Insurgunt ad exitum meum.* Sed p. 1839 monet, posse επιstatu fodi; quod videbet non nisi de dextera mihi propinare vellet. Passionem, dolorum, tribulationum calicem propinat, sed non nisi que dextera sunt et nuntias venientis felicitatis. Exsurgunt tribulationes, exsurgunt prælia et dolorum occasiones, atque expediunt justis, illosque in Dei dextera considerantur. Hoc igitur non sine mysterio Job significat dicens: Ad dexteram orientis calamitatis mea illico surrexerunt. Nulla calamitas illi acerbior unquam accidit quam Jobo acciderint calamitates sue: quo-

TI SUNT MIHI, ET PRÆVALUERUNT, ET NON FUIT QUI FERRET AUXILIUM. Id est, hostes mei intercepserunt me iter facientem; ex insidiis me adorti prostraverunt me, neque fuit qui cadenti adesset. In Hebreo est: *Destruxerunt semitas meas,* scilicet ut nulla, per quam effugiam, via supererit. Est rhetorica summe afflictionis descriptio, qualis ferè est illa Jeremie in Threnis, cap. 3, 9: *Conclusi vias meas pavidus quadris, semitas meas subverit.* Vel quia insidiarunt ei in iteribus struxerunt, ne sine danno pertransiret. Cujus expositionis causam addit Vulgat: *Insidiati sunt milii et prevaluerunt.* Planus in Hebreo: *In pernicie mei conjicit pro propter עיר עיר, exaseruit enim me stolidus;* id est, me gloria et amplitudine mea privarunt: ex quo fit ut nihil me revereantur. Pro eo autem quod Vulgat habet: *Et non fuit qui ferret auxilium,* Septuaginta loquit: *Βίβλοιντος επερπειτε, οὐκούσιον εἰσερχεται με;* quod simile est ejus quod dixerat paulo ante ex versione etiam Grecorum: *Pharetram suam aperui,* et offixit me.

VERS. 14.—QUASI RUPTO MURO ET APERTA JANUA IRREXERUNT SUPER ME (1), ET AD MEAS MISERIAS DEVOLUTI SUNT. Adferet metaphoras multiplices nunc à latronibus clam insidiatis, mox palam aggredientibus; nunc à militibus, muro verso, portis capte urbis effractis, ad prestatam diripiendam validè se proripentibus: quod et ad primos prædonum Sabaeorum et Chaldeorum insulst, et ad Satanam, domum, ubi Jobi liberri vescebant, concutientis impetu, et ad posteriores hostes atque irrisores, denique ad ipsas calamitates, doloris, angores, mortores pertinet; q. d.: *Eo impetu irruerunt in me, quo disjecti muro aut perfactis fortibus iniiciunt; aut quo lapides è montium fastigio ad subiecta loca precipiti rotu descendunt.*

Tropologicè S. Gregorius, lib. 20 Moralium, cap. 20: *Quid hoc loco muri nomine nisi Redemptor humani generis appellatur?* de quo pro sancta Ecclesiæ codificatione per prophetam dicitur, Isaie 26, 1: *Ponetur in eis murus et antemurale.* Sed quasi murus insidiati sunt, etc. διέσπασα, ad contritionem (vel calamitatem, extium, seu confractum) meum januam, vel contulerunt, proficerunt, pronoverunt ad levendam me; me edentem impluerunt, et affligerunt adducti afflictionem, ut Zach. 1, 15, *quasi in calamitatem modum habent, collatis ad eum, adūn me viribus, ex contradictione (destructio) per procedunt, vel, fructum capiunt,* i.e. *Ad eam huius sunt, quasi illis utilissima esset διέσπασα, vel, διέσπασα, ex contradictione, adūn me viribus, et invadunt me.* Niphil interlinus valet configri. Kestib est διέσπασα. Keri. Keri prestat, et sic verbo: *Ad pericula meam strenui sunt, sive ad inferendas afflictias injuries.* Egregium laudem! Vide Psal. 52, 3.

ET NON FUIT, etc. διέσπασα διέσπασα variè reddunt: *Non adiutor talis;* nec opus habent adiutorum, quia soli sufficiunt ad me vexandum; non potest evadere manus eorum, idè faciliter potuerunt invadere contra me. Nemini opene ferente ipsi, adeo tamen andares sunt, ut in me soli irruant, etc. Alii sic: *Quibus (vel, ii quibus) non erat adiutor,* i.e., qui ante omni opere et auxilio destituti sunt, et ab omnibus pellectantur, ut dixerat. Alii: *Cui nullus subveniens.* διέσπασα sicut Gen. 9, 27, position est pro διέσπασα, interposita littera ς, ut Os. 12, 5, 2 in διέσπασα interjecto docimus; aliqui frigere sententia. Sed hic corripiunt textum, et tunc διέσπασα, non διέσπασα, ut dicitur. *Tanquam latā fenestrā reuinat, vice repente vestitatis proculvit se διέσπασα, b. e., pari impetu et effectu,* ut Gen. 50, 2, pro Deo, b. e., tantò potenter ut Deus. (Synopsis.)

DISSIPAVERUNT ITINERA MEA, omnem amicis ad modum obstruxerunt. Hoc quoque de obsidibus sumptum. (Grotius.)

proficerunt, id est, ea mihi damna et detrimenta inferunt, que cogitant et optant; nec ullam eorum injuriam propulsare possum. Id quod alia plures declaravit David, dicens, Psal. 88, 45: *Exaltasti dexteram deprimentium eum, leuificasti omnes inimicos eius.* Id autem Graci omiserunt, et ejus loco posuerunt: *Εγένετο νοσος τοιούτοις, exaseruit enim me stolidus;* id est, me gloria et amplitudine mea privarunt: ex quo fit ut nihil me revereantur. Pro eo autem quod Vulgat habet: *Et non fuit qui ferret auxilium,* Septuaginta loquit: *Βίβλοιντος επερπειτε, οὐκούσιον εἰσερχεται με;* quod simile est ejus quod dixerat paulo ante ex versione etiam Grecorum: *Pharetram suam aperui,* et offixit me.

Et ad MEAS MISERIAS DEVOLUTI SUNT. Irruerunt globo agmine in perniciem meam, (Grotius.)

cum punitur, cum pravorum persuasione fides, que in Redemptore nostro est, in quorundam corde dissipatur. Cumque perversis in hac vita potestas trahitur, quid aliud quam janua erroris aperitur? Quasi rupto ergo muro et aperiā janua super bonos irruunt mali, cum acceptā temporaliter potestate perversi ipsa quoque in quorundam corde destruere munimina fidei conantur; de quibus aptè dicuntur: *Et ad meas miseras devoluti sunt: quia videlicet prius ad suas. Nisi enim perversè vivenda ad suas miseras caderent, nequaquam ad eas postmodum et alios suaderent. Sed post suas reprobri et ad nostras miseras devolventur, quando ad ea mala, in quibus ipsi implicati sunt, etiam quodammodo nobis unitos trahunt. Potes quoque intelligi muri nomine munitione disciplina, Salomon attestante, qui dicit, Prov. 24, 50: *Per agrum hominis pigris transvi, et per vineam viri stulti;* ecce totum repleverunt urticae, operantes superficiem ejus spinas, et maceratae putum destruxerat. Quasi ergo hostis ingreditur, cum vel malignorum spirituum vel pravorum hominem persuasione calida, discipline munimina in corde dissipantur.*

Sic illi tentatione violentia quam optimè intelligi, que adeò fortior et acriter impugnat, ut ad humana imbecillitate superari vix possit, nisi abundantissima gratia hujusmodi impugnationi resistat. Hanc passi sunt martyres tormentis et morte ad desiderandum fidem adacti. Hunc expertus est beatissimus Pater Benedictus tam acribus carnis stimulis agitatus, ut necesse fuerit ad spinas et tribulos et ad remedias insuta confugere, et carnis pruriunt sanguine ex vulneribus cruentum suffocare. Quid si ad sacra Litteras oculos convertamus, non paucos ex viris justis hac tentatione pulsatos cognoscemos. Nonne Paulus de hac tentatione conqueritur, cum ait, 2 Cor. 1, 8: *Supra modum gravati sumus, supra virtutem, ita ut tarderet nos vivere?* Et sanctus David hanc eandem sentiebat, Psal. 58, 4: *Ecce, inquit, cuperant animam meam, irruerunt in me fortis.* Patientem quoque Jobum similiter tentatio pulsabat cum hec dixit: *Quasi rupto muro et aperiā januā irruerunt super me.* Nam siue, rupto muro et aperiā januā civitatis, vix superest spes evadendi, ita homini penè virtute subtla et irruentes hostibus difficile est se in innocentia continere. Unde subdit:

VERS. 15. — REDACTUS SUM IN NILIUM: ABSTULISTI QUASI VENTUS DESIDERIUM MEUM: ET VELUT NUBES PERTRANSIT SALUS MEA (1). Nullum, inquit, mihi reliquum

(1) קָרְבָּלָה, conversi, vel obversi (vel, et quid conversi) sunt in, vel, super, vel adversum, me terrors; q. d.: Prater externas afflictiones sustineat et internos dolores ac terrors, nempe iudicij et ira Dei, quem hostem sentio, etc. Enallage generis et numeri, nam verbo sing. et masc. jungitur nomen plur. et fem., q. d. קָרְבָּלָה negotium terrorum, per synthesis. Alii: Obversa est in me irruptio, cum terrors multitudine, factio in me impetu, terrors, etc.

Abstulisti, scilicet ἀπορέσθαι, persequitur (scilicet ventus principem meam, principalem, spontaneam,

est consilium, quod in tantis malis suscipiam, nulla saluis spes quā nitar. Eodem modo David locutus est, Psal. 72, 21: *Inflammatum est cor meum, et renes mei commutati sunt, et ego ad nihilum redactus sum, et nesci. Hebrei tamen hic ad verbum est: Conversi sunt terrors in me; quod Septuaginta reddunt: Εντεπέραται ἐπι πάντα δόναται, convertantur dolores mei, quibus ita conturbor, ut ferè consiliū mentisque sim impon: secundum corpus enim effectus sum miser totus ac miserabilis, penitus deplorare valetudinis, ac proximus nihil, utpote cui nulla sit spes humanitatis recuperandae salutis, et qui jamjam sim morte consumendus, quantum ad humanan attinet facultatem. Et quemadmodum ventus vellemus nubem celeriter transire facit, atque etiam alia de loco suo rapit in impetu suo, sic omnipotens Deus sui permissione, et adversarius meus sua malitia, omne desiderium meum, id est, quidquid mihi posset esse desiderabile in rebus mundi huius, et ab absulit spoliatis me liberis, famulis, greibus, omnibus facultatibus et honoribus: insuper et sanitas mea corporalis, quā prius gaudebam præ aliis multis, simul ablatā est mihi, et pertransiti celeriter ad modum nubis quæ à vento agitatur aut rapitur, aut dispergitur in nihilum; cuius post paululum nullum apparebit vestigium. Nubes enim et nebulae et fumus per proverbiū dici solent de re valde fragili, inconstante et transitoria. Unde ad humanae vita brevitate indicanda in Sapientia dicitur, cap. 2, 3: *Transit vita nostra tanquam vestigium nubis, et sicut nebula dissolvetur, quæ fugata est à radiis solis, et à calore illius aggravata.* Praemiserat pauli ante similes locutiones de fumo, dicens anhelitum, quo vitam significat, similem esse fumum: *Fumus flatus est nubibus nostris;* Graec: Κανδεῖ ἡ πνοή ἐπὶ πυρὶ κύων. Ubi subauditu nota comparationis η πνοή ης κανδεῖ, flatus sicut fumus; quemadmodum alibi dicit, Sap. 5, 15: *Tanquam fumus qui à venio diffusus est.* Et David, Psal. 56, 20: *Deficiente tanquam fumus deficiunt.* Et iterum, Psal. 101, 3: *Deficerunt sicut fumus dies mei.* Seneca similiter in Troadibus πνοὴ describit:*

Cum profugo spiritu latitu.

Immissus nebulis cessit in aera.

Et mox subdit duas has comparationes:

— Ut calidus fumus ab ignibus

*munificam, sive liberalem, meam, sub. animam. Epiteth est anima (ut Psal. 22, 20, unicus meam) quam sic appellat, vel 1^a quia principatum in homine tenet, q. d., animam nobiliter et excellenter; vel 2^a quia liberatris distribuit facultates suas in corpus totum. Alii, animam meam beneficentem studiosam; ali substantivē accipiunt, excellentiam; sive munificiam meam; sed malo toar, ut Psalm. 15, 12; *ingenuitatem meam, dignitatem meam;* abstracte accipio. Vide Isa. cap. 52, vers. 8. Sic et ventus, i. e., 1^a quam celerrime; vide Psalm. 43, 40; Zach. 5, 9; 2^a vehementer, ut anima in me constaret, vel suo munere fungi, non possit. Alii sic: *Persequitur tanquam ventus rotा, vel spum, vel optata, sive desideria, mea.* Locus postulat haec significacione vocis תְּקִוָּתָה.*

ET VELUT NUBES. Præteritis celeriter. PERTRANSITI (vel præteriti) salus mea, i. e., anima mea, à quā pendet salus corporis; ut idem repetatur. Sed malum salutem simpliciter accipi. (Synopsis.)

Vanescit spatium per breve sordidus;
Ut nubes gravidas, quas modo vidimus,
Arctoi Boreæ dissipat impetus;
Sic hic quo regnum spiritus effuet.
Homerus similiter, Iliad. V, versu 100, ait:
— Τοῦτο δὲ κατὰ χρόνος ἡδὺς κανόνις,
Δύο τε τρεπούται.
— Anima autem sub terram tanquam fumus
Abiit murmur stridentis.

Stavropi comparant alii, qui et ipse fumo similicimus. *Quæ est enim vita vestra? Vapor est ad modicum parens, ait apostolus Jacobus in Canonice sūa. Vide qua diximus, cap. 7, vers. 9.*

Porro illud quod ait: *Ablatisti desiderium meum,* summanni quamdam afficti animi desolationem et quasi spiritus ipsius defectiōnem significat; quod nimis ruror nimirum cor nimio meroe oppressum in pia exercitatione non sat liberet, ut solet, ad Deum attolleret valeret: quamobrem non satisfaciat ipsi sibi, scilicet lento et remissior frigidiorque esse videretur, et coelesti desideria se proprie nudum atque vacuum agnosceret. Hujusmodi sane desiderium, quasi tepidis jējūmisque fūret, opibat regius Propheta, dicens, Psal. 148, 20: *Concupiscentia anima mea desiderare, vel ut vertit S. Hieronymus: Desideraverat desiderare anima mea. Motu animi, vim mentis, pietatis ardorem amplificare in dies cupiebat, et desideriū vela intendere. Talis quoque fuit Daniel, qui vir desideriorum in divinis oraculis dicitur: plus enim desideriū pīs quam aere ipso spiritu quoque vivebat; de cuius sacrosanctis affectionibus in augusta ejus historia prodit: quoties enim apud se quotidie de magnifice Salomonis templo et religione cogitabat, de captivitate, de miseriis et calamitatibus hujus vita; de ponis sceleratorum, qui divinam justitiam irritant, de providentiā, de Numinis clementia et insuperabilis bonitate? in quarum et similibus rerum consideratione dixi vix potest quā stile inter optare et finem armarum, quibus ipse et probi omnes in hoc cursu brevis evi confundantur, et Messiae adventum, et domicilium Dei reclusum, et pacem mundi, et Numinis regnum sempiternum, ad quod frondem omnes condit et beneficentissime recreati sumus. Hec fuere tanti viri desideria, quibus suspirabit et ardebat, et aperiebat animi os ad attrahendum spiritum, ad divinum quemadmodum aerem vite concipientium.*

Eosdem igitur pietatis adhibentur viri omnes sancti, qui vite puritate atque innocentia Deo placere studierunt, qui arcans animi voti objecta in terram curas in sublime sustolerant, et recentis aure accessione cor impletant suum. Hanc, opinor, ob causam in mysticis Servatoris nominibus desiderium ponitur; quod arcuum sponsa emuleat, cum de sponso in Epithalamio ita canit, Cant. 5, 16: *Totus desiderium; et longè antè radiatus vultu Moysē in cosmopœia euodem illum indigitarerat.* Genes. 49, 26: *Desiderium collum aeternorum;* in Aggeo pariter, cap. 2, 8: *Et veniet desiderium cunctarum gentium, quemadmodum in Hebreo legitur. Hujus igitur tante autoritatis principem et devotionis magistrum pī, ut dixi, prohib-*

que omnes, atque viri desideriorum pro virili parte imitari contendentur. Quos utinam et nos quoque emularemur, et inter astum profanorum negotiorum os sep̄ desideris sanctis aperiremus ad concipiendum ardorem pietatis! Fit enim sep̄ ut desideria cordis nostri aut repenta sint, aut humili strata, lita face, et mundi sordibus obsoleta, aut etiam nulla sublimium rerum et appetendarum: et si quis forte nos aliquando evehant ad Deum, atque ad sempiternae gloriae cupiditatem, subito auferuntur ut levissimo vento, quod de se Job morens et afflictus queratur. Et tamen eupti Deus, ut simus omnes illa terra desiderabilis, quam instincti à Deo vates predicant. Sic enim ore Malachie Numen edicit, cap. 3, 12: *Et eritis eis terra desiderabilis; Septuaginta vertunt: οὐ γὰρ οὐστόν, sicut terra voluntaria sive volita. Lingua sancta dicit: Eritis terra γῆ chephēt, hoc est, voluntatis, sive desideriorū; cum significare vellet terram cordis nostri pr̄ motu voluntatis et frequentiū desideriorū aspiratione disponi ad optimos satus capiendos, et ubermorum fructum copiam et matutinum.*

VERS. 16. — NUNC AUTEM IN MEMETIPSO MARCESCIT ANIMA MEA, ET POSSIDENT ME DIES AFFLITIONIS (1). Quasi dicat: Ablatā sanitate marcescit nunc in me anima mea, deficitque vigor et vita corporis mei, totumque me occupat, sibique quasi subiectum et totum sum firmā possessionē detinet tempus afflictionis ac tribulationis, que tanta est, ut nullam admittat consolationem. Hisce verbis innuit se medullitis vulnerari. Potest enim fieri ut aliquis irrideatur, nec tamen id valde curet. Jobus autem ostendit, ejusmodi opprimit et contumelias, quibus petitur, ad cor usque penetrat; idēcum dicit animam suam vexatam fuisse, et salutem suam sibi erectam esse. Sensus igitur est ejusmodi: *Quid pro eo, quid olim magnā dignitate ornaret, molō planē contemnatur; et pro eo quid ita prob̄ munitus erat, ut ad ipsum nulla pertingat calamitas ullo modo posse videretur, jam sanitas ejus omnino sit prostrata, nec ullius ope aut consolatione sublevetur: malum autem ejus internum erat; nec*

(1) תְּנַחֲזֵק בְּנֵי נָשָׁר, nunc effundit se anima super me, i. e., lacrymis et anxiis querelis memet macro, obruo, demergo, metaphora desumpta ab aqua effusa copiosius, ad mersionem usque. Conf. Ps. 42, 5, et ibi not. Alii: In me effunditur anima mea, i. e., pro doloribus et afflictionis magnitudine exanimor, ex me exit et effunditur anima, seu vita. Syrus: *Conturbata est anima mea.* צְבִי צְבִי נָשָׁר, apprehendunt, invadunt, totumque tenent me dies afflictionis, calamitosa tempora, ex adverso ejus, quod mihi continuationem rerum prosperarum promiseram, supra, 29, 48. (Rosenmüller.)

Heb.: *Nunc autem in me effunditur anima mea;* hoc est, gravissimum angor, et animo dolore, atque gemo et lugeo, Septuag. ad verbum reddiderunt: *Ἐπὶ ἡδὺς ἔχοντες ἡδὺς μῶν, et Vulg. proxime, in memetipso marcescit anima mea.*

Et TENET ME DIES AFFLITIONIS, hoc est, gravi et grandi afflictione detinor. Vulg. possident me dies afflictions, *τίνουσιν harreditatem et possessionem passim significat, unde putavit verbum significare possidere.* Melius Sept.: *ἴσχοντες, hoc est, tenent, nam τίνει est propriè tenere, prehendere.* (Lud. Cappellus.)

duntaxat irrisionebus, opprobriis et contumelias sibi illatis premebatur, sed prostratus erat in scipo, et animo exericiabatur, præ cujus nimio angore marcescebat.

Tropologicè, sanctus Gregorius, lib. 20 Moraliūm, cap. 20: *Electorum, inquit, anima nūn marcescī, quia in illa postmodum aternā exultatione viride- scit; modo eos dies afflictionis possident, quia dies leticie post sequantur. Scriptum quippe est, Ecclesiastis 1, 15: *Timent Deum bonū erit in extremitate.* Et rursum de Ecclesiā dicitur, Prov. 51, 25: *Ridebit in dies nonrisso. Nunc enim tempus afflictionis est bonus, ut sequatur eos exultatio quodcumque sine tempore; hinc ab eis alias dicitur, Psal. 45, 20: *Humi- liasti nos in loco afflictionis.* Locus manique afflictionis est vita pressens. Iusti ergo hic, id est, in loco afflictionis, humiliati sunt, quia in aternā vita, id est, in loco gaudii, sublimantur. Cum vero marcescere animam dicet, recte etiam premisit. *In memetipsos;* quia in nobiscontemptu quidem affligimur, sed in Deo mens nostra relinqueret, tantoque à viriditate gaudii longa fuit, quanto adhuc ab auctoritate resupna lumen ad se redit: tunc vero ad vere latitudine viriditatem pervenit, quando per aternam contemplationis gratiam sublevata etiam sempersem transit.**

osa mea. Et qui me comedunt, scilicet comedunt aquam ait vermes, non dormiunt, id est, nunquam cessant me arrode. Alii metaphorice id exponunt de febribus aliquo doloribus et calamitatibus seu corporis secundum animam. Sed si historie intendimus, patet causa, quia nūn sancti Jobi corpus per sinus ulcerum securitatem

Ista vox b. l. arterias significat, quae significat Syria et Chaldaea est ignota, Arabibus soli frumentis, et in usu magno, apud quos dicuntur arteriae, quasi vena pulsantes, properat eam contumiuum motum atque pulsum. Vena autem quam sanguinem continet, nec pulsu agitatur, dicuntur quasi vena quietescentes. Recte ergo haec redditur vena per venas, vel arterias, ut sensus sit: Tantum doloribus crucis, ut et ossa mea illis concutantur, ac ita noctu velut pertundantur, et omnes venae et arteriae arterie mee illis perpetuo agitantur sine quiete. Ita Alexandria: *Ταῦτα γένονται οὐδὲν διαφέρει.* Sed non est opus, ut *Επί την πόλιν την Αράβην*, alii capiamus significationem, quam supra, v. 5, ubi rodentes notar; verbete que et A. Schulens et Doederlein: *Rodentibus me non quietescit, non dormiunt.* *Rodentibus* verbis non tantum interceleris eternis quam dolores, quibus corporis animus indesinenter confebleantur, hanc huius

VERS. 17. — NOCTE OS MEUM PERFORATUR DOLORIBUS; ET QUI ME COMEDUNT NON DORMIUNT (1). MAXIMIS

(1) Adversarii mei nullam mihi quietem permitunt. Seu : Vermes à quibus voror, nunquam cessant Quia me despascunt ulcera, assiduis me doloribus cruciant. Hebreus : Nerti mei, seu vene sive arteriae non consentiunt. Denique pulsus meus assiduè agitatur veluti bonum in quo fbris noxiis ardor nunquam extinguitur (Calmet.)

QUI ME COMEDUNT (nempe pediculi et alii vermes non dormiunt, nunquam cessant me arroderet. Al metaphorice id exponunt de febribus aliquis doloribus et calamitatibus seu corporis, seu animi.)
(Tirinus.)

ללו עכבר נך, *noct ossa mea perforant* quasi aet
tissimi doloribus; significatur compunctiones dolores
rum ad medallam usque ossium penetrantes. A circu-
stantia noctis dolorum aggravat, quod cum somno
nocturno dolor sego remittere soleat, ipse ne nocte
quidem quieteat. In paucis quibusdam eruditis נבְּזֵבֶן
exstat, quod ipsum et Hieronymus expressit: *Noct
meum perforant doloribus.* Plantor ita est convenienter
tali nomine cum verbo singulari. Minime tamen in
tali lingue refragatur constructioni verbis σχηματικούς
non plurimi, distributivae capiendo (unimodique
ossium meorum perforant), ut Proverb. 28, 1, *אָמַרְתִּי
בְּנֵי אַשְׁוֹר*, i. e., coram quisque confundit. Con-
Proverb. 14, 1, קָרְבֵּלְיָה אֲמֵת, i. e., quasi à me ave-
lenda essent, sive, perfundi aequaliter in me. Cha-
deus: *Noct ossa mea perforantur*, i. e., quasi per
fosa decidunt in me. Syrus vertit, *ossa mea aggrevant
super me*. In posteriori hemistichti נְצָרָת
exponent *nervos meos*, collato Arabicō, *vena arteria
nervi*. Monuit et Aben-Èsa, תְּפִלְבָּנָה in lingua Ar-
abica חַבְּשֵׂה esse בְּנֵי, *nervos*. Et R. Parchon in Lexico
suoi inedito, quondam *Possum est*, ipsi observans
in var. Lect. ad h. l., nostram dictiōnē exponit et
dicit: בְּנֵי אַשְׁוֹר בְּנֵי אַשְׁוֹר
nervi corporis sui ob servari, *nam
nervi dolorum non quietantur.* Similiter L. Campanellus

inquit, confidior doloribus; de quibus Hebrei dicunt
quid ossa conseruant, conturbant, dispersant; ut David
vidit ait, Psalm. 21, 5: *Dispersa sunt omnia ossa mea;*
Ezechias, Isaiae 38, 15: *Quae te sis contrivit omnia
ossa mea.* Et qui me comedunt, scilicet prediculi atque
alii vermes, non dormient, id est, nunquam cessant
me arrordare. Alii metaphorice id exponunt de febribus
aliisque doloribus et calamitatibus seu corporis seu
animi. Sed si historie intendimus, patet causa, que
animi operari possunt. Huius ergo non sicut velorem scaturientur

Ista vox h. l. arterias significat, quae significat
Syris et Chaldeis est ignota. Arabibus soli frater-
quens, et in usu magno, apud quos dicuntur
terte, quasi, *venera pulsantes*, propter earam cum
tinuum motum atque pulsum. Vena autem quae
sanguinem continet, nec pulsa agitatur, dicuntur
quasi *venera quiescentes*. Recitó ergo hic redditus ve-
næ per venas, vel *arterias*, ut nosse sint: Tantum
doloribus crucior, ut et ossa mea illis concutantur;
ac tota noctu velut perlantundant, et omnes venæ
atque arteria meæ illis perpetuo agitentur si-
quidem. Ita Alexandrinus: *Tz zt zt zt zt zt zt zt*
Sed non est opus, ut *תְּבָנָה תְּבָנָה* alia capiamus signifi-
catione, quam supra, v. 5, ubi *rodentes nota*; vertitur
que et A. Schultens et Doederlein: *Rodentes mea non dormiunt*, non dormiunt. *Rodentibus* *verb* na
intellexerim erimus quam dolores, quibus corpus
animes indesinenter confelebantur. Ideam hanc do-
intellexi Hieronymus, qui redditidit: *Et qui me com-
dant, non dormiunt. Chaldeus: שׁׁבֵן שׁׁבֵן שׁׁבֵן שׁׁבֵן שׁׁבֵן שׁׁבֵן שׁׁבֵן שׁׁבֵן*
Et qui contra me frenum non quiescunt. Videntur
pro תְּבָנָה frenore cepisse. Syrus versus proximi ver-
priora, *בְּבָנָה בְּבָנָה*, ad hunc versum traxit, unde ha-
enata interpretatio: *Corpusque meum non maneat*
multitudine roboris. (Rosenmüller.)

Hebr.: *Nocte ossa mea pertundantur à me; hoc et tundido quasi aevulniorum à me.* קְרֵבָה propriè est rotundere, fodere, atque perforare; Vulg.: *Nocte meum perforator doloribus.* Os hic est os, ossis, n. verò, os, oris. Videat autem Hieronimus capitulo propter חַדְלָה, propter litteram נ ו affinitatem soui, בְּחִדְלָה autem exigitudinem, morbum, dolorem gauiat; at nulla est doloris significatio in בְּחִדְלָה, ptiug. reddiderunt evaginari, incommodo, finiū non significat, vel legerunt עֲזָבָנָה pre-
[Lad Campbellus]

Cum miserrimo quoque inducias sum dolorum
nocte nimis indulgentie morbo et mitescentie
rum acerbitate; ego multo acerbioris exercitus; ta-
cet enim perditas ossa intima servus dolor, et qui
vexant, sonno et quieti sicca ducunt meos cruciatu-
sos noctes insomnes. Semper igitur exsiger, semper
me insectantur. NOCTE. Nictas nihil pecuniae agri-
scit, quam diuturnitate illam acerbi doloris, quia
dicat: Dies noxies. Sed in commemoratione noc-
tis illa et amplificatio quam indicavimus; est enim
sicut et somnus laborum medicus, edomitor curarum
Pausanias certe in Corinthiacis, lib. 2, scribit, ut
Sycionios inisse somni simulacrum huicmodi: *L*
nom, inquit, *sopnus somnus*, Epidotes *componere*.
Quod cum aliud est, quam sonorum seuos donare
potest, *aliam*.

ET QUI ME COMEDUNT NON DORMIUNT. Aliter in I
breo : Arterie meæ non conquiescant. Pulsus est tu
bidus. $\pi\gamma$ significat aut venam, aut arteriam. Hie
arterius sumenda. (Grotius.)

vernum multitudo lacerabat. Ita sanctus Gregorius, lib. 20 Moralium, cap. 21, haec secundum literam interpretanda docet: *Si verò allegoria mysterium perseruantur; quid, inquit, per ossa nisi fortis quique in sancte Ecclesie corpora designantur, qui quasi suo robe membra contineant, dum mores infirmantium stabiliter portant? Sed cum tribulationis ultime contra eam fervor exerceretur, in nocte os illius perforatur doloribus; quia nonnunquam tormentis victi etiam ipsis ad perfidiam deflagent, qui ad fidem alios tenere videbantur.* At ergo: *Nocte meus perforatur doloribus;* ac si apterè dicat: *Tribulationis tenebris pressi ita afflictione tenebrantur, ut et ipsi, qui in me habeant vigorem fortitudinis, quasi jam quoddam habeant foramen timoris.* Bonè autem dicitur: *Et qui me comedunt non dormient;* quia malitius spiritus, qui carnales quoque de Ecclesiis consumunt, tantò magis quiescere à tentatione nesciunt, quantum nolunt carnis pondere gravantur. *Ecclesia enim ac vividi de die, de nocte, coepit ut ubique robore omni suo proferatur ne-*

CINXERUNT ME. Vestimentum suum poeticā metaphorā vel pellēt vel carnem suam vocare videbat, quia verū multitudo consumebatur. In Hebreo ad verbum est: *In multā vi matutari vestimentum meum;* id est, mortui magnā vi vestimentum meum immutatur, ut ita non pelle carnis cinctus sit, sed ulcere et sanie tegi videat. Illud autem: *Quasi capitulo tunice,* clariss. est in hebreo: *Sicut os tunice uestra* ubi os tunicae vocare videatur foramen ejus quod collum cingit. Sicut igitur tunica collum cingens tandem deinde ad pedes versus corpus complectitur, ita ego, inquit, satis et tamen totus contumans sum: illud ultius perstringens, de quo capite secundo dictum est: *Percussi Job ultra pessimo à plantā pedis usque ad verticem aquila.* Quia ergo ultius ejus totum corpus pervaserat, eos istic capitulo tunice totus succinctus esse dicitur. Capitulum autem tunice vocat os tunice, sive orificium ejus quod collo inseruit. Non significatio: nam capitulum, si Nonio credimus, est tegumentum capitis; Varroni autem aliud est, et Ulpius non recensit inter vestes mulieres.

semper et unice robore omni sua per pertinaciam, nec
sonno egredi, utpote spiritus. Quare S. Isidorus Pe-
lusiota, lib. 2, epist. 164, demonum ait; ut nos deci-
piat, semper *apertoventi, insomnum esse*, in perpe-
tua vigiliâ excubare : cùmque celestite sint mira-
bili, omnibus locis aduent; dum abisse putes, adva-
lant, et celerius affant pestilente ignem quan fieri
posse quisquam dubitavisset : quorun tam et tam
presente noxendi vim cum Regius videret vates,
neque uatum cum posset scire volante demones, sed
numerissimas lesiones ails ignes velocissimè diva-

gantes, pestem et exstinx ubique spargentes, vocat *immissiones angelorum malorum*, Psal. 77, 48, vel, ut *Vatabus verbi, caecodominum incursiones*. Impie ille
mentes semper in acti vigiles, et stimulis invadit fe-
races, tot seculorum intercapide jam inde ab initio
ad fallendum et vexandum eruditæ, strenue se in hoc
opificio versant expoliuntque; ut bene dixerit Ter-
tullianus, lib. de *Patientia*, cap. 4: *Lata atque diffusa*
est operatio multipli spiritus incitatione jacu- lantis. Jaculantes facit spiritum nequam ut inimicum,
ut cum ipsum vitallaque ferire cipientem, edicit au-
tem è pharetri sua grandi et abominationa multipli-
camenta, fraudes innumeratas, seculorum modis
propè infinitas, mox in animam jaeculantur.

VERS. 18. — IN MULTITUDINE EORUM CONSUMIT
VESTIMENTUM MEUM (1), ET QUASI CAPITIO TUNICA^E SU^E

(1) Irruentes in me hostes vestes meas diripiunt
Vel potius: Exercitus vernum, plagarumque et truci-
cerum, carnes meas dissipans, ipsas plena vestes per-
fodi, totasque lacravat. Ego tamen expone malo non
hostibus ilium vestre capientibus, ne fugiat; ita enim
subdit textus: *Quasi cepito tunica succinerunt me*
Se: Circundant et capiunt me veluti superiori
nitere ore. Hanc interpretationem Sepulchra secun-
dum est: *In multa virtute apprehendit solitus mea*,
quasi ora vestimentis mei circundavit me. Scimus enim
tunicam vestim fuisse interiorem, quia carnem proximam
me tegulat, non secus ac apud nos indutum. Tunica
plerumque ad extirpationem duculantur, carcerantque
tur, huius et superiori parte instrute, quia capi-
tum transmittuntur. (Caput I.)

VERS. 19. — COMPARATUS SUM LUTO (1), ET ASSIMI
CONSUMITUR, scilicet purtredine et sanie.
QUASI CAPITIO, etc. Immensa enim yermiculiformis
multitudine per collum sursum repens, quasi capitio
Jobi capitio inducebat. (Menochius.)
Hebr. — Magia ei malo seu ulcerum meorum, immu-
tatum est vestimentum meum; hoc est, fedata
parte purpurea facta est vestis mea ex same deficiente
de ulceribus meis. Septuag. : τὸν ἄσπρον ἐπιθέμα
τοῦ πεπλοῦ μητρὸς γυναικὸς λεγούσην πεπλόν, τὸν οὐδὲν
πεπλόν, τὸν οὐδὲν λεγούσην πεπλόν, τὸν οὐδὲν
prehendere, tenero.
Sicut os iunctus mea circuminxerit me, undique vis-
mali. Recte Septuag.: ἀπέτρεψε τὸν πεπλόν
παρά στέγανον. (Lud. Cappelius.)
(1) Ad soeculos sexto ut cum vilissimum et sor-

LATUS SUM PAVILLE ET CINERI. Ad summam vilitatem perductum se dicit, ut qui vulneribus et sanie sicut lutum computresceret ac festeret; et omnino inutilem, nisi ut in sterquilinum projectus jaecat, qui similis cineri sit effectus. Ita Philippus et alii.

Tropologicè, hūo comparantur, et *in luto* haerent
atque indigūnū modū inficiuntur, qui nimūm cor-
pori afficiuntur, et imperiū illius ostenterant. Cor-
pus enim lutum est, et, ut elegansissime dixit Tertulianus, lib. de Resurrectione carnis, cap. 16, *lumen tu-
tū hominis incisus*. Quod veluti initiatu[m] consimili
certa venustate D. Gregorius Nyssenus Magni Basili
frater, oratione 4 de Beatitudinibus, hominem vocans
τὸν διδόπορον, λευκαν σταύρον. Addit Isidorus Pelu-
siota, lib. 2, epist. 5, remque etiam amplificat, corpus nostrum esse *πλαστὸν μορφὴν ἀσθενετοῦ, omni luto imbe-
cillus*. Qui igitur studio amoris impotenti in hoc lutum
sive corpus feruntur, ab antiquis significantissime
olim dicti *pelusiator*, toti lutei, et, ut Tertullianus lo-
quitur, *et lino figurati*, nihil supra lutum sentientes :
πλαστὲ enim, unde illa vox fact est, lutum significat.
Cuius rei et meminit sanctus Hieronymus in Epistolā
ad Pamphachium: «Pelusiatoras nos appellant et luteos,
«animalesque et carneos, quod non recipiamus ea
«que spiritus sunt.» Ne ratione doctissimum
Pater adhuc *carneos*: nam Sybillas, cùm divino en-
thusiasmo hominum imbecillitatem miseriacem pan-
gerent, eosdem appellavisse *εργάτως, carneos*, varie-
gato in Operē suo, lib. 3 *Stromatum*, notavit Clemens
Alexandrinus, et Theophilus, lib. 2 ad *Autolycum*;
apud quem est illud hemisticthium:

*Sæpiusq; cunctis lörtes,
Carnei et nihil homines.*

Eosdem illos pelusiotas, carni suæ auctoratos et sor-
didis affectionibus illitos, ut luteos imperatores S.
didissimis rebus, cinere et luto, conferri possim.

COMPARATUS SUM LUTO; propter ulceræ, aaniem et
sordes; et favillæ et cineri, propter furfure, deciden-
tes. (Tirinus.)

COMPARATUS SUM LUTO, contemptui et horrore me habent. Hebreus : *Respicerunt me ut lutum*; vel proiecerunt me in lutum. (Calmet)

Hebr : *Project me in lutum, factus sum simili pulvri et cineri. Inuit saniem scabiei et ulcerum suorum.*
Vulg. : *Comparatus sum lutu, et assimilatus sum fuligine et cineri. Sept.* [יְזִירָה עַל לְתָמָר וְעַל יְחִינָה וְעַל מֵגֶד.] *Rem dixerunt, sed a verborum proprietate recesserunt, nam neque ^{לְתָמָר} comparatio-
nem, aut existimationem significat, neque ^{יְחִינָה וְמֵגֶד} pe-
ripetia.* (Lud. Cappellus.)

et ratiōne, dejectū deus (ad quem versus proximo
oratione dirigit) *ex summā gloriā et felicitatis fastio-*
lē. idem l. h. biphił significat quod kāl. **Exod.**
**15. 4. Conf. 1. 20, 20, 56, 57: קָדְשׁוּ לְתִינְעַמְלֵה
contumeliosē me tractat, et summa me ignorātiōnā af-
ficit. Unus Rosus codex à primā manu habet
quod etiam Alexandrinus expressit: ἡγετος του
πανδημιου και Hieronymus: Comparatus sum fato, ne male
congruit posterior hemisticthio. בְּרֹאֶבֶן תְּנִזְנִיתְךָ, Si-
niſſim factus sum paleris et cineri, cadaverosus magis,
terpus et semimortuus, quām vivi adhuc. עֲדַבְּרָה pro
22. 7. quod ipsum aliqui Rosus codices exhibent.
In aliis legitur cum beth: קָדְשׁוּ קָדְשָׁנוּ וְנִזְנְתָּנוּ
et Alexandrinus legit: **Exodus 15. 21: קָדְשָׁנוּ קָדְשָׁנוּ וְנִזְנְתָּנוּ****

(Rosenmüller.)

Chrysostomus in cap. 7 Isaiae vocat ταχύτερον, sensu
craESSORI, abdomen suffarinatos, et γένους επιφυτούς,
lumi repentes, vilissimis rebus affixos, corpore suo
tanquam in luto immersos. An non igitur fedum est
atque miserrimum, pulcherrimam animam, divina
particulam aure, non modo ut hirundinem innocentem
in lateo nido circundulum, verum etiam prepostera
audacia canis arbitrio pessum dari, et crudeli corporis
dominatione affligi? Lactantius, lib. 6, cap. 4, in
hominum impietatem invehens : Quoniam, inquit,
c sensum illum celestem corpori mancipaverunt, li-
bidinibus frena permittunt, tanquam secum abla-
turi voluptatem, cum momentis omnibus capere
festinant, cum animis ministerio corporis, non cor-
pus ministerio animi utileteat. Hinc Cydonius
in Oratione de contemnenda Morte egregie dicit, hoc
unicum esse animi probrum et princeps dannum,
αὐτῷ διδούσα τε τὴν φύσιν αἰσθάνεσσα, carni servire, et
ejusdem amore implicant. Quan infelicitatem apud se
repuntans anima, non potest non profecto ingomiscere,
et optare propheticę columba tergo maturato pennas,
quibus supra canis affectiones evolut.

Stuit autem Deus, ut vas fricile ac terreum, si immundum factum hisset, conteretur et projiceretur, quod non tam pro vasa materialibus dictum voluit, quam pro hominibus qui vasa fictilia sunt, et *vasa fragili* sepè in Scripturā vocantur. Et quid mirum? Si videtur aliquem principem, cui immunditia esset tam invisa, ut vasa pretiosa auri et argenti, lapidibus pretiosissimis exornata, ex ipso quid videt immunditiam contraxisse, conteretur, et in sterquilinium mitti in perpetuum iuberet: quid credis facturum de vasis terreis et fictilibus, si immunda fieri videbet? Deus ita immunditiam peccati aversatur, ut vasa illa aurea angelice nature, pretiosissimi lapidibus donata, fulgentissimum ornata, qualia apud Ezechiel describit, ex ipso quid videt immunditiam et eruginem superbiae contraxisse, aeternam damnationem sententiam tamquam virga ferreddi contrivit, et in sterquilinium infernum in perpetuum projicit. Quid facturum credis de homine, qui vas est fricile et terreum, cim peccatorum immundum et sordibus videbit iniquitatem? Hec considerasse visus fuit S. Apostolus Petrus qui, postquam expendit quomodo angelos peccantes Deos projecterit, quid de hominibus fecerit considerat, 2 Pet. 2, 4: *Si enim Deus angelis peccantibus non peccaret, sed rudentibus infernum detracitos in tartaram radidit cruciendos, et originali mundo non peccaret; et civitates Sodomorum et Gomorrhaeum in cinere edigens eversionem damnavit, etc.* Quasi antecedentius oco supponere videatur, que cum angelis peccantibus Deus fecit, illos a se in perpetuum abiciens et aeternam damnationem puniens (antecedentius enim vim habet conditionalis illa, si Deus Angelis); ut inde inferat: Non mirum, si similiter mundum carnalem et terreum, atque impudicas et immundas civitates everentes projecterit et damnavit. Si enim vasa aurea, que lapidibus pretiosis existenter ornata, ex ipso quid immunda fuerint redita, projecti: quid mirum, quod

sua fictilia undique sordibus plena abjecerit, et in sterquilinium miseri? Hinc cum abiecendum Jechoniam regem in sterquilinium Babylonie per Jeremiam Deus predicateer. Jer. 22, 28 : *Nunquid, inquit, vas facile atque contritum vir iste Jechonias? Nunquid vas absque omni volupitate?* id est, utilitate? *Quare abjecti sunt ipse et semen eius, et proiecti in terram?* Quasi dire voleas: *Quid agendum est mihi de vase fictili immundo, sordibus pleno, et inutili redditio?* Ita et cum duabus Tribubus communabatur, se illas projecturum et in perditionem daturum: *Devoratus est, inquit, Osee 8, 8, Israel* (id est, contritus sicut cibus qui devoratur) *nunc factus est in nationibus quasi vas immundum.* Septuaginta translaterunt *τέκνον ἔργον,* vas inutile. Quia vas fictile, quod immundum et contritum est, inutile penitus judicatur, ideoque projiciendum. Magno igitur timore deberent peccatores affici, videntes se vase fictilia, immunditius et sordibus plena, peccatorum iustius costrita, et propterea tanquam inutilia penitus rejicienda; quorum quisvis dicere potest, Psalm. 50, 13 : *Obliviori datum sum tanquam mortuus à corde; factus sum tanquam vas perditum.* Mortuus deficiente anima ad omnium redditum inutilis, ideo in sepulcrum projectetur, obivisione traditus, ibi penitus absumentus. Et vas fictile inutile redditum ad nihil valet, nisi ut projectetur, et sicut lumen conculetur. Unde S. Job, postquam omnia recensuit mala, ad quae deductus fuerat, in sterquilinium quasi conjectus, et ad omnia quasi inutilis factus, concludit: *Comparatus sum luto, etc.*

amatioris est, à conscientia puritate prefectus, q. d.: Valde illud meam aggravat miseriam, quod in tanta cruciatiobus innocentis degens, consolatiōne autem levanus nesciū invento. Clamo enim, ad te, Deus, quasi vi pateris, et que supra hominem sunt dura minūm patens, ut vel in modico releveret dolor meus, et paululum licet respirare: *tu verò non me videris exaudire in hac postulatione meā,* relinquens me levebam in acerrimis doloribus meis; quin et assisto, ut famulus tui quām possim exactissimè obtemperaturus, nec dignaris me saltem iueneri. Sed quantum hoc, quod Deus non respiciat, et praeteret hominem jam lutum et limum factum? Multum profecto, et penē inaudito in Deo, qui sic in homine humili sibi complacet, ut in hoc humiliatis humanæ lutu penē maneat infexus, iuxta illedi Davidis, Psal. 68, 5: *Influxus sum in limo profundi.* Audi quid de limo dicat Tertullianus, libro de Resurrectione carnis. *Limus, inquit, in manus Dei pervenit, satis beatus, et sollemmodo contactus: recognoscit totum illi Deum occupatum ac dedicatum manu, sensu, opere, contilio, ipsa imprimit affectione, que linea menta docebant.* Si tunc totum Deum rapit, et ejus tenuit cogitationem, oculos, manus; et tamen totum hoc limi illucum apud Deum in Job debet: ipse namque ad limum redactus totum suum objecto Deo lutum, et Deus futurā pertransit, nece ibi figit oculos, neque aures accommodat: *Comparatus, inquit, luto clame ad te, et non exaudi sis me; sto, et non respici sis me.* Nihil scilicet in hac vitia sit Deum apprehendit, quod non à

VERS. 20. — CLAMO AD TE, ET NON EXAUDIS ME ; ST
ET NON RESPICIS ME (1). Hic conquerendi modus plan

(1) Planè contrarius est Hebreus : Sto coram te, et respicis me. Vel potius : Sto coram te; et fieri protest ut videoea ea que patior, nec manum ad meltemen admovas? Prioris membris negationem aii cum Vulgata supplent : Clamo ad te, et non exaudi sis me; sto, et non respicis me. Plures hujus syntaxes exempla in Hebreo suppetuntur. Septuaginta : Clamavi ad te, et non audisti me; steterat enimimi mei, et consideraverunt me. (Calmet.)

At cunctari mili. Deum sepsissime cunctari dicunt in sacra lectu, quin auxilium invocaventur non

Hebr. : *Clamo ad te, sed non respondes mihi, sto* (hoc est, siste me tibi, coram te adsto) *et tu consideras me, immotus scilicet, neque openum ferens, contemptus me respicias, afflictum negliges.* Recite hic Vulg.: *Clamo ad te, et non exaudis me, sto, et non responcis me.* Nam quod negativum paternum addidit, non resipisci, que non est in Hebreo, respectu ad mentem Ioh: non ad verbum. Septuag. : *terram sed nocturnam u. Singularem numerum, in plurimum vereruntur.*

Hinc dicebat Guilielmus Abbas, serm. 1 in Cantica: *Noctes ejus frequenter interpolantur absentia sponsi: cùm adest, lux est; cùm absit, nox est. Ideo nolite cùm noctes sponse: quia nolite sum clapsus sponsi, et multa latebra.* Quandoquidem nox correspondet absentia Dei, necesse est multas esse noctes, quia multe et frequentissime sunt Dei absentiae, ne quis putet verbum Dei posse esse alligatum, ut illud pro quacumque hora homo volerit habeat. Seppe enim prassumunt multi de Deo certis temporibus habendo, et misere se fallunt. Audi quid de sponsi fugâ multiplici dicit Bernardus, serm. 52 in Cantica: *Cùm, inquit, vigili et obsecrationibus, et multo labore et imbre lacrymarum quesitus Dominus affuerit, subito dum teneat putata elaborabit, et rursus lacrymani et insectanti occurrence comprehendi patitur, sed minime retineri, dum subito iterum quasi manus evolut. Et si institerit precius et fletibus devota anima, denud revertentur, et voluntate labiorum eius non fraudabit eam; sed rursus mox disparebit, et non videbitur, nisi iterum tuto desiderio queratur. Ita ergo et in hoc corpore potest esse de presentia sponsi letitia, sed non copia; quia etsi visitatio letitiae, sed molestia viciasset.*

Hac, queso, expendunt omnes, qui otiosam vitam agunt in mundi hujus foro, et dum in cupiditatibus suis implorant sunt toti, nullam salutem sollicititudinem, nullam de Deo propitiatio cogitationem habeant; nec magni dicunt, hos et illos dies, immo hos et illos annos negare Deo, ejusque vocacione repugnare, negotium animal ve non curantes, vel in aliud tempus differentes, ac si certi forent Deum pro quacumque hora ipsi voluerint ad nutum eorum paratum et expeditionem ad futurum, ut eis efficacia auxilia prestat et singulariter sui assistentiam. Sed unde haec sibi polliceri aut confingere prassumunt? Sanè etiam illi, qui omni studio et labore cum lacrymis et sollicitudine Deum querunt, talia sibi promittere vix possunt; quandoquidem Deus, licet amicissimus, non tamen assidius, et peculiariter illi semper assistit, nec pro quacumque hora et momento ad nutum eorum adest, sed frequentibus fugis se illis eripit, et suavem suam faciem abscondit. Si ergo etiam laborantes, et anxii querentes pro quacumque hora certò Deum sibi peculiariter assistentes non inventant, sed illum lugent absentem; qui otiosi in foro vivunt, in leto stertant, nec ullâ Deo placendi sollicitudine tenentur, quâ temeritate presununt illum sibi praestâ futurum pro quacumque hora ipsi voluerint? Adfuit aliquandiu sponse foribus eorum dilecta pulsans: *Aperi mihi soror mea, amica mea, columba mea, immaculata mea, Cant. 5, 2. Quid tunc? Ipsi dicit: Pessulum ostia mei aperui dilecta mea;* at illa declinaverat, atque transserat, Ibid. v. 6. Quis crederet non magis expectaturum eum, qui sic ad ostium dilecta et immaculata pulsabat? Quae dilecta non presumeret à se inveniendum illum, quem sentiebat pulsantem et ad januam vocantem? Et nibilominus dum palus per cunctatur, cum vult admirare, jam non invenit quem admittat. Scilicet non pro omni

horâ, quâ vult homo, adest Deus efficaciter vocatus, sed frequenti fugâ et inopinata absentiam et alienationem ostendit suam. Unde Job subdit:

VERS. 21. — *MUTATES ES MÌHI IN CRUDELEM (1), ET IN DURITIA MANUS TUE ADVERSARIS MÌHI.* Ac si aperte dicat: Qui in te ipso crudelitatem nil habes, mihi, quem respirare à percussione non sinis, crudelis viseris. Ita enim Deus crudelis esse non potest, sicut nec mutari ulla tensio potest. Sed quia omnino in Deo nunquam nec crudelitas nec inabilitas venit, dñm, mihi, dicit, quid in semetipso Deum nec crudeliter nec inabilitatem sentiat ostendit. Nam dum circa nos quedam prospera et adversa variantur, in eo quod nos mutamur, quasi ejus circa nos mutatum animum suspicimur. Ipsa vero in se incommutabilis permanens, aliter atque aliter in cogitatione sentitur hominum propter multitudinem. Sit et lux solis, cùm nequam sit submeti dissipilis, infirmis aspera, sanis autem oculis lenis videtur, eorum videlicet mutatione, non sùa. Unde, ut pädiximus, dicens: *Mutatus es, adjunxit, mihi: ut ipsa hac crudelitas atque mutatione non sit in qualitate iudicis, sed in mente patientis.* Quod verbus quoque aliis relaxit dicens:

ET IN DURITIA MANUS TUE ADVERSARIS MÌHI. Manus enim Dei dura creditur, cùm, voluntarii nostre contraria, hoc quod ei in nobis displicet feriendo persequitur, et flagella ingenuum, cùm delentis anima Clementiam expectat. Quia tamen juxta allegoria mysterium bene sancta Ecclesie verbis congruunt, ex vocibus infirmorum, qui plurimum se plus ferri astimant, quibz mereri putant, et quasi crudelitatem arbitratorum iudicis distinctionem aequissimam rationis: quia et cùm vulnus agri medicinae ferramento absindatur, medicus crudelis vocatur, qui tamen per secantis manus duritiam aduersarum vulneri, sed cordatis saluti, ita pulchrit. S. Gregorius, lib. 20 Moralium, cap. 25. Ubi vide illum fusis.

VERS. 22. — *ELEVATI ME, ET QUASI SUPER VENTUM (2)*

(1) Non quod mutatio aliqua in Deo sit aut, propriè ipse sit crudelis, sed more humano Scriptura sepe de Deo loquitur, nempe enim penitere, Gen. 6, quando deinceps opus quod ante facerat; quod solent homines facere, quos facti aliquis penitet. Nam perturbationes omnes abesse à Deo indicant eleganter ha Scriptura, Sap. 12: *Tu autem dominator, etc.;* et Psal. 105: *Et non penitebit eum, etc. Sic et præsentem locum explicat Greg. lib. 20 Moral., e. 25.*

(Estinus.)
MUTATUS ES, etc., ita mecum agis ac si crudelis esces. (Monochrus.)

MUTATUS ES, etc., id est, in severum, austernum. Quod humano more loquendi, est esse crudelis. (Tirinus.)

CONVERSUS ES MÌHI IN CRUDELEM, hostem, Septuag. : E-^ε-^ε-^ε-^ε-^ε-^ε-^ε, insultasti mihi immiscorditer. Melior est illa lectio ε-^ε-^ε-^ε-^ε-^ε-^ε, quam altera ε-^ε-^ε-^ε-^ε-^ε. Optime Vulg.: *Mutatus es mihi in crudelitem.*

In rebore (vel duritia) manus tua adversaria mihi, hoc est, durior admodum me tractas, non ex aquo et jure mecum agis, sed ut qui vi et pugnis rem ageat. Septuag.: *Επειδης επειδης, que non est proprius verbi illius significatio.* (Lud. Cappellus.)

(2) Loco editissimo.

PONENS ELISISTI ME VALIDÈ. Septuaginta reddit: *Ἐναγά, εἰ μὲ δύνασαι, καὶ ἀπέστρεψε τὸ ἄνθρωπον, σταυτὶ αὐτὸν με in doloribus, et projecisti me à salute.* In Hebreo est: *Tollis me ad ventum: quo inquit instabilem suam conditionem. Nam vento nihil levius, nihil instabilis; interdum celestatum arguit; ut quando Deus dicatur volare super pennas ventorum. Hinc à vento tolli idem est quod velociter tolli. Vel: Tollis me in ventum, id est, auferas me ut penitus evanescaam. Eòdem spectat quod sequitur: Equitate facis me, scis faciet super ventum, ut quām celerrimè auferat ē medio. Nam venti celeritas in proverbio est. Ceterum sensus est, ac si dicas: Ex sublimi felicitate fastigio, in quod me exerves, nunc in profundum malorum barathrum precipitas eō acerbiori et magis miserando eas, quo ē sublimior fortuna. Postquam enim sic me in alnum nullo stabili fundamento nimis quasi supra ventum sublimaveras, subito me permisisti ē supremo felicitati gradu ad infamiam usque sortem et extrema calamitatem decidere; velut si quis ex supremâ vel mediâ regione aeris in profundum terrae putemus correret. Quibus in verbis demonstrat se maximo dolore affectio recordatione preterita felicitatis, dum presentem miseriam intubatur. *Levior enim dolor est* (inquit Seneca de Tranquillitate vita) *non habere quām perdere; tolerabilis non accipere quām amittere.* Itaque latores videbis quos nunquam fortuna aspergit, quibus quos deseruit. Non enim bona non accipere adeo grave est quām accepisti privari, et nihil magis miserabile est quām ex hec fieri miserum: id quod expressit Pompeius apud Lucanum cū dixit, *Dedocri est fortuna prior.* Dolebat hoc quoque David dicens, Psal. 101, 18: *Quia elevans altissimi me. Qui locus hunc omnino similis est, euandemque sensum habet: significat enim se à Deo in sublimiore dignitate ad potestatis gradum evectum, ac deinde ex eodem dejectum, deturbatum, precipitatum, gravissime lassum atque collusum fuisse; unde accidit, ut longe mortaliter accidet, huic semodi humiliatio.**

Tropologicus S. Gregorius lib. 20 Moralium, cap. 24,

ELISISTI ME VALIDÈ, videris me prīus extulisse, ut gravior et nocenter esset ruina. (Monochrus.)

SUPER VENTUM PONENS, ID EST, LOCO ALTISSIMO, EX QUOD DECIDIT, ELIDERET. (Tirinus.)

QUASI SUPER VENTUM PONENS, ELISISTI ME VALIDÈ. Exutilus me in alium, ut gravius fuerit,

..... Unde aliorum esset

CASUS, ET IMPULSI PRECEPS IMMUNE RUINA.

Hebreus: *Tu me super ventum abripi, quis curru inpositum; vel fecisti ut liqueceret substantia mea, et dissiparet sapientia mea. Recurrit hic hebreum Thusias, de quo sepe alibi, cuius significatio vaga est. Septuaginta: Circumcedisti me doloribus, et projectisti me à salute.* (Calmet.)

ET DISPOSITIS (SIC FACIS DIFFLUERE) SUBSTANTIAMI MEAM;

Vulg. prioris huius versiculi partem satis commode expressit: *Elevasti me, et quasi super ventum ponens, sed posteriore istam minis bene, elisisti me validè.* Longius, toto hoc versiculi recesserunt. Septuag.: *Ἐναγά, με δύνασαι, καὶ ἀπέστρεψε τὸ ἄνθρωπον.* (Lud. Cappellus.)

interpretatur hoc de transitoria felicitate: *t. Quia, c. inquit, præsentis vite gloria quasi in alto cernitur, c. sed nulla stabilitate solidatur; velut elevatur, et super per ventum ponitur, qui prospicitate transitoria latatur: quoniam ad hoc solum hunc fugitive felicitatis aura sublevat, ut repente deterius in infimis sternat.*

VERS. 23. — *SCIIS QUIA MORTI TRADES ME, ubi constituta est DOMUS OMNI VIVENTI (1).* Quasi dicas: In omnibus autem his non aliam habeo consolationem temporalem, nisi quid cognosco non esse durabilem istam tantam calamitatem, sed morte brevi finiendam; hoc enim scio, te post istam calamitatem, cum tibi visum fuerit, ad mortem usque me perduratum, ad quam velut ad communem domum et generale hospitium migrare oportet sine exceptione universos qui vivunt super terram; quemadmodum illi qui in præteritis generationibus vixerunt illuc jam processerunt, et subsequentur nos qui post nasciturunt in futuris generationibus. Omnibus enim hominibus statutum est mori.

UBI CONSTITUTA EST DOMUS OMNI VIVENTI. Expende in primis vocem *domus*. In Scripturâ enim maxime differunt *domus* et *tabernaculum*; nam *tabernaculum* est mansio constituta ad habitandum non permanenter, sed ad breve tempus; illudque extrivit lo-

vissimo aut nullo fundamento supposito, fixis tantum in terra baculis, superponendo illis pelles aut cortinas ciliicinas; quo modo dicitur *pelles terrae Madian*, Habacuc 3, 7: *cujusmodi habitacionibus utebantur filii Israel per desertum ambulantes, figentes tabernacula in locis ad quos noctu pervenirebant, inde statim discisserunt. Unde et dicitur, Isaie 24, 20: *Tabernacula unius noctis.* Domus autem dicitur habitat constructa ad habitandum permanenter, cui solidum firmum fundamentum, ut stare possit, substernitur; super quod firmi eriguntur parietes. Unde Jonadab hoc filii suis imposuit, Jer. 35, 7: *Domum non edificabis, sed in tabernaculo habitabis.* Ubi tabernacula domibus opponit. Hinc locus illi, in quo area Dei primo habitat, quia mutabilis erat, et minimè permanens, vocabatur *tabernaculum*; ut *tabernaculum Siloë*: sed *templum*, quod à Salomonem constructum fuit, ut permaneret in illo perpetuò, vocatum fuit *Domus Domini*, 5 Reg. 8. In hac vita non habet homo locum, in quo habitet tangam in domo, sed tangam in tabernaculo; quia nullus est in hac vita locus, in quo sit permanens. In sepius autem constituta est illi domus, illi permanebat toto tempore quo mundus perduraverit. Cui concinnsse videtur David, ut S. Augustinus elegantissime annotavit in Psal. 48, loquens de divitibus et potentibus, qui ampla extinxunt palatia, domos laqueatas addificant, tangam si in eis perpetuè essent permanensi, dicens, huic sumedi gaudia non*

(1) Hebr.: *Νοι enim quid me adduces ad mortem; scio mihi esse morientum; una lethi via omnibus est calanda.* Septuaginta: *Οὐαὶ δὲ βασανοὶ ἐπειδὴς με. Ille non significat θάνατον Vulg.: *Trades me morti.**

Et ad *domum* constituta omni viventi, sepulcrum nomen. Septuaginta: *Οὐαὶ γὰρ τοῖς δὲ προτάγοις.* Pro *τοῖς* videntur aliud legisse. (Lud. Cappellus.)

domos, sed tabernacula esse: Sepulera eorum domus illorum in eternum. Tabernacula eorum in progenie et progenie: vocaverunt nomina sua in terris suis, Psal. 48, 12. Diligenter annota, prius dicere hominum sepulera esse domos illorum, et domos quidem in eternum, aut in seculum, id est, dum mundus duraverit. Deinde habituacula, que in terra posteris suis relinquent, ad nominis sui celebratim instructa, non domos, sed tabernacula vocat. Recet quidem, quoniam in habitaculis super terram extactis minimo tempore manere sument, nec ullia in eis firma aut fixa sita est. Frequenter contingit, ut mox dedicato palatio morte absorbeatur dives, immo et nonnumquam prouisquam structura ad perfectionem fuerit perducta; cogaturque velut nolit erecta multis laboribus et sumptibus palatia posteris relinquere, nec eis permanenti ibi facultas conceditur: et si conceditur, certi breve nimis est quod conceditur. Quilibet enim homo conserui debet se peregrinari super terram, ideoque nec habere in ea civitatem permanentem aut fixam domum. Nam ubi quis advena est, ibi dominum fixam non habet.

Deinde notum est, militiam esse vitam hominis super terram. Milites autem non fixas habent domos, sed in tabernaculis agunt. Sepulera verò eorum rectè domus illorum vocantur, propter stabilem et longissimam mansionem, in qua in eternum manebunt, dum mundus perdurabit. Rectè ergo, inquit S. Augustinus, tabernacula vocantur, in quibus temporaliter manserunt; sepulera autem domus, in quibus quasi in eternum manebunt. Tabernacula suis dimicent, ubi manebunt brevi tempore vite; et transibunt quasi ad domos eternas ad sepulera. Quid illis prosunt tabernacula in generatione et generationem, in filios, nepotes, pronepotes? Quid? Audi: Vocaverunt nomina sua in terris suis. Ibi paritibus exstructis procurant nomina suis vocari, etc.

In sepulcro igitur constituta est tibi domus morienti, cui viventi tantummodo locus conceditur, in quo brevissime tanquam in tabernaculo debili et infimo possis habitate. Ap̄t autem dicitur *domus constituta*: in Hebreo est בְּנֵיתָ mōḡed: quod propriè significat locum statutum, ut in eo plures congregentur, aut in unum convenient, quomodo dantur in civitatis domus communis, ad quas omnes convenient, ubi omnes promiscè congregantur: qualis erat synagoga apud Iudeos, et templi apud nos. Pagninus verit: *Ad dominum congregatio's omnis ridentis*. Regius: *Ad dominum convenient omnes viventis*. In mundo unusquisque locum suum habet ab aliо separatum, dives à paupere, nobilis ab ignobili, dominus аservo; sed in sepulcro constituta est domus, in quā omnes congregentur, similis in unum dives et pauper. *Parvus et magnus ibi sunt* (inquit Job, cap. 3, 19,) et seruos liber à domino suo. Quamvis princeps Isbostet et dux Abner dum viventer grandi dissidio ab invicem fuisse separati; demorui tandem tulerunt caput Isbostet, et sepelirunt in sepulcro Abner, 4 Reg. 4, 15. In scha-chorum ludo, quandoi calculi super tabulam stant erecti, unusquisque locum suum tenet juxta suam

qualitatem ac dignitatem; dum tamen est tabula extra-
huntr, omnes turmarum uno eodemque includuntur
seculo. Aperi sepulera, inquit sanctus Augustinus, serm.
48 ad Fratres in cromo, et vide, an discernere
possis, quis dominus, quis servus, quis pulcher, quis de-
formis, quis dives, quis pauper. Et propterea funera vo-
camus exequias; qui mors omnes exequat.

Aliquid dicunt vocem **תְּמִימָה** *moghed* significare *testamentum*; ut vertere possis: *Ibi constitutus est dominus testamenti cunctis viventibus*; id est, dominus iure testamenti omnibus conveniens. Hec dominus testamentario iure tibi convenit a primo omnium parente, qui iure hereditario hoc soluendum tibi reliquit; per illum enim ingressa est mors, et ita in omnes homines mors pertransit, Rom. 5, 12.

VERS. 24. — VERUMTAMEN NON AD CONSUMPTIONEM
EORUM EMITTIS MANUM TUAM; ET SI CORRUERINT, IPSE
SALVABIS (1). Non autem ideo, inquit, per mortem

(1) Quilibet ad interium properat; tunc seculum velut communis itineris terminum statuisti; sed non vis eos penitus interire, qui potius in hæc viterbis; si quid labatur, statim erigis. Hæc tua es, Domine, providentia erga hominum genitum universum; mecum vero aliter decrevisse videris. Neque enim sati habes, si me ad mortem uregas; tu similius addis crucifixi et doloribus. Hebrews 2, 35. Supercederat est statim supra omnia mortalium; § 24.
Sanctum manuam Deus in temulum non iniicit; et clam vulneranter, sanuans. Deus saltem hominem tranquillum in sepulcro quiete permitti, et eum illi lethalem uitam inflexerit, statim doloribus et periculis liberatur. Haec suaviter est mortuorum confundere quam mea. Septuaginta: Utram possem nulli in manus offere, ut non rogare aliam, et faceret hoc mihi? Imitari in Hebreo. Chaldeus: Veranturam non usque ad os suscipiat plaga suam, si ut in escâ pombie emplastrum. Ut aliquam hoc loco sentiantur exprimant interpres ex Hebreo hic obscurissimum, penitus dissident.

VERNACULAM, etc., seu, *in penitus consumar, putat etiam secundum animam; nam haec est immortalis.*
Et si corruerit, seu morte occubauerit, ipsa sabat-
ha, id est, suo tempore rursus exsabit. Hebreorum
Si in contritione, seu dum morte conteruntur, clamore
et, adfuerit, id est, ad clamentum, te invocavit.
 Graece est, *utinam posse (supple, bona tunc veniam) ne*
ipsum occidere, aut alium rogare; etc. Inuitu nobiliter
 dolum acerbatur, inquit S. Ambrosius
 Augustinus, Basilius, Chrysostomus, Olympiodorus, et
 in Catena. (Tirimus.)
 Interpretatio diversitatem creat dicto *υτω*: quam
 plures pro nomine *υπερ*, *acestos, tumulus* (Mich. 1, 6)
 eis plurale extat Ps. 79, 4, cum *η* prelogo habent.
 Horum plurius verba *την την την την την* πι se ver-
 tur: *Verum non in acerum, seu tumulum mittet manu* Deus, *ut scilicet inde hominem eripiat, i. e.*
ubi hominem peremperit et in sepulchrum amandari
non inde emi extrahet. L. Capelus: t. Tantummodo
in tumulus non mittet capum suum. Hoc salutem
bene novi, quid post mortem, ubi tibi cœli in sepi-

ero, non servit in me; nempe,
¶ *Pascitur in vivi flor, post fala quiescit.*
¶ Satis illi erit, me, dum vivo, vexasse; una cum
vita cessabunt dolores mei. Sed quin ^u nomini
de *acervis ruinarum*, seu de *ruderibus*, musquam de
pulcri tumulo, usurpatum reperiatur; ali h. l. exi-
tium eo nomine significare pulrunt, inter quos R.
Parchon, qui per ^u *desolationem*, *extidum* ex-
plicavit, observante et probante Rossio, qui in Varr.
Lect., ad h. l. haec nostra loci proprii interpretata.

spero liberari à miseria, quid per eam arbitrare me
prosorsus consumendum et secundum corpus et secun-
dationem: *Scio equidem quod mors me reduxit in*
pristinum pulverem, et quod seplerum constitui-
tum est omni vivere (¶ 25); *veritatem non in de-*
solationem sive ad conspectum, manum Deus
injicit; si, aut exultum inferi (¶ 22), *illis est clau-*
mor, i.e., ad eum clamant, eumque implorant,
vel, si natus, si existim infert, solutum tamen
aliquid illis est, imploratio, spes, salus. Singula
enim significare potest ¶ 33. *Quare tamen expli-*
catione nulla sensus salis concinnum et reliqua
orationis series congruum fundere videtur. Sed mo-
nuit jam R. Levi, in בְּנֵי יִשְׂרָאֵל *esse radicale, et signifi-*
care id nomine petitionem, deprivacionem, a verbo
תַּפְצֵר, ῥογε, implorare, Aramaicis perquam
usu. Veritus igitur: Nihil deprivatio! scil. pro-
dest, extendit manum! sive, subaudiens, quando
manum extendit ad plagas infligendas, vel, ad per-
dendum, respondet enim ¶ 23 *in altero hemis-*
chio, sicut ¶ 24, ¶ 25. *Verba autem* בְּנֵי יִשְׂרָאֵל *antiehodie nisi redolenda videbantur. Nam in*
exitu ejus, i.e., ab eo illico, quam homines peri-
mere decrevit, clamor illis, sollicito quicquiam pro-
dest (at ¶ 24, ¶ 25)? *Sed jam malem, ut pro etsi*
capiens, sic vertitur: Etsi cum exitus tibi infert, ut
si clamor, quantumvis clam, i.e., precent, cum
illis plagam suam immittit a te perimat, id tamen
eos non liberabit a morte. ¶ 23, *clamor, vociferatio,*
a verbo נִזְבֵּחַ, vociferari. Isa. 29, 9, supra, 19, 7, et mox
¶ 28. Qui ¶ 24 *tertia pluralis pronominis feminini*
habent, vel cum Ahen-Esti בְּנֵי יִשְׂרָאֵל *antiehodie subau-*
diens, vel per archaismum pro בְּנֵי usurpatum habere
debet, ut contra masculinum בְּנֵי, *Judic. 21, 32,*
coll. 21, 19, 24, Num. 27, 7, et בְּנֵי *Ruth. 1, 22,*
Zac. 10, 20, de mulieribus usurpatum. Vide Schroederi
Syntax, pag. 54, et Storrii Observat. p. 147. Nos mon-
dim vir dubitamus, nostrum ¶ 17 *idem planè esse quod*
Chaldaicum ¶ 21, *fit, i.e., Syriacum, illa, iste, et*
Arabicum, aliquis, hoc loco collectivè sumendum.
Pro ¶ 24, *in pluribus* cod. à Kennicott ad Rossio in specie
legitur, quod manum emendatoris sapit. L. Cappellus posterior hemisticus si explicit: *In exitio ejus clamant illi?* i.e., an illi, quis Deus dat exitio, quos affligit morte, lugent, clamant, dolent in seculum? quasi dicat: Minime, nullus est nempe doloris sensus in morte; istic significat homines à laboribus suis. Additum, posse verba Hebraica et sic verti: *An in corde ejus es clamor?* i.e., an illo curat, an illi corda est clamor morenientum? Videlecte ¶ 25 Arabibus cor significare Cappellus asserit. Datus Doederlein conjecturam secutus, pro ¶ 25 *ponendum*
esse בְּנֵי gratia, *hunc versum ita vertit: Sed nonne*
precari sit, si Deus affigit? Si existim infert, nonne
gratiam ejus implorare fas est? Videlecte hoc, ex ejus sententia, *Vulg. Johns*, nunquam, ne gravissimum quidem afflictionibus, omnem spem abiecindens esse; Deus pro misericordia sua non posse non admittere preces miserorum. Quoniam tandem religio Jobi sermoni, qui hominis de rebus suis plane desponsans anima spirat, minus congrue videatur. H. Muntinghe in versione II. A. Schultheiss à se continuat, nostrum locum ex interpretatione a N. G. Schroederu secum communicata, sic transluit: *Atamen in se contra*
tumulum non extendet manum tuam mihi, sed alifendum,
abi, seu quando in exitio ejus (sepleru), i.e., morte
illic liberatio erit. ¶ 25 capit Schroederus pro quo, *cum, ut Genes. 57, 8, Num. 36. 4. Ibi ipsi est adver-*
bium, i.e., בְּנֵי *ad hanc illam*, *Ezech. 1, 23;* ¶ 27
vero non diversum credit significare a בְּנֵי *salus,*
salutis. Eandem jam Kinchius in medium protulit sententiam in Lexico, ubi hunc versum sive explicat, quasi Johns se consolans dicat: *Atamen non in ac-*
cordis tuis sunt aduersari, tibi res salues. — *Les per-*
vum, seu tumulum, manum injicit, ubi semel mortu-
fuero, salem milii parcer, ebo manum non infre-
reperiendi causam, si in percussione sed, scilicet
manum injicit homini, eum perimes, erit illis
quos interemerit, iam seplerum salus, jam ejus manus
evaserint, ibi ab afflictionibus, quas hic palebitur,
immunes erunt, ut supra, 5, 17, dixerat. Novaratione
hunc versum explicavit Pareau, quem sibi ¶ 25 *scilicet*
rededit: Enim in tumulum manum illae manum
non immittet; quando orcus ejus me tenet, hi respi-
rab. Ad qua in nota hoc observat: ¶ 24 pro ¶ 25, ¶ 26
¶ 27. Et scribi solo pro ¶ 25 *nisili censetur adesse*
affixi, apud nosnam haud infrequens. Sic mox ¶ 27
in posteriore hemisticus בְּנֵי יִשְׂרָאֵל *est pro*
proprietate itaque esset: Quando ero in
ejus interior, ut sed hic est mortis lethique sedes,
ut supra, ¶ 25, et בְּנֵי *supra, 6, 26, 28, 29,*
et בְּנֵי *est interior, sive, arcus Dei, i.e., Dei sub-*
iectus imperio. ¶ 27, vel quod alii habent codices,
כְּלֹא est adverbium loci, quale quoque est בְּנֵי 2
Sam. 1, 10. Sic בְּנֵי etiam usu abbreviato ponitur supra, apud nostrum 22, 21, ubi vertex hinc, hoc
pacto. Denique ¶ 27 *propositum est laxatio guttis.* Vid.
A. Schultheiss ad l. 1. Pro ¶ 27 *nostrum* ¶ 27
Kinchii et alii, et Hieronymus capiter, certe quoque plane diversum sententiam exprimit: Verumtamen non ad
consumptum eorum emititis manum tuam, et si corrue-
ris, ipse salubris. Sed longius à verbis Hebreis di-
scessit Alexandrinus: Εἰ δέ οὐαντάς εὑρὼν γεγό-
νεόντα, καὶ διεβάζει τούς, καὶ ποτε ποτε τούς. Οὗτοι
possemus me interficerε, vel alium rogare, qui hoc mihi
prestatet. Coniunctib[us] Cappellus, interpretatio veri
¶ 27 acceptisse pro interficerem, quoniam Latinus dicunt, *manus nisi interfere;* porro ¶ 27 a 27, querere, derivaentes, dixeratque pro illis utram legisse.
De Rossi verò pro ¶ 27 *salubris* Alexandrinus putat legisse
καὶ πλάνης λέγει. Sanè eti[us] et Syrus expressit, cuius interpretatione talis est: *Sed non in me extendit manum*
tuum, et cum clamavero ad eum me libetabam. Chaldaeus:
terior non cum furore immittit plagon suam,
si tempore angustiae ejus, i.e., quā homines afficiuntur,
super illas precies corum, afflitorum. (Rosemuller.)
Vulg.: *Verumtamen non ad consumptum eorum emititis manum tuam.* ¶ 27 *consumptum non significat.* Et tercium personam in contextum mutavit.
An in exitio ejus clamant illi? hoc est, an illi quo-
datis ex exitio, qui affectu morte, lugent, clamant,
dolent in seculum? quasi dicat: Minime, nullus est
nempe doloris sensus in morte; istic significat homines
a laboribus suis. Hec dicuntur (ut alibi, hoc libro,
sequi) ex sensu carnis, que mortuus permanet, utrumque rem linetum. Vulg.: *Et si coriortum ipse*
salubris. Ήταν accepto pro ¶ 27 *Seplungia* totu[m] hoc
tertius longius abscesserunt: Εἰ δέ οὐαντάς εὑρὼ-
νεόντα, καὶ διεβάζει τούς, καὶ ποτε ποτε τούς,
οὗτοι ποστεν με interficerε, vel alium rogare, qui hoc
mihi prestatet. Verba desperabundi, et anima plena
despondentis, quorum nec vole nec vestigium est
in Hebreo, nisi quod ¶ 27 *salutem* acceptisse pro
interficerem, quoque Latinus dicunt, *manum sibi afficerem.* Et ¶ 27 quis esset ¶ 27 *quod querere, et rogare si-*
gnificat: denique pro ¶ 27 *salutem* legitur. Neque
hinc possent ad illa rediti: *An in corde ejus es clamor*? hoc est: *An illi curat, an cordi est illi*
clamor morenientum? ¶ 27 Arabibus cor significat, que
significatio sensum fundit precommotum. (Lud. Cappellus.)
Je sais que vous me livrerez à la mort, où est ma
maison de tous ceux qui vivent. Mais vous n'etez pas
peus néanmoins votre main pour les consumer entièrement
car lorsqu'ils sont abatus, vous les savez. — Les per-